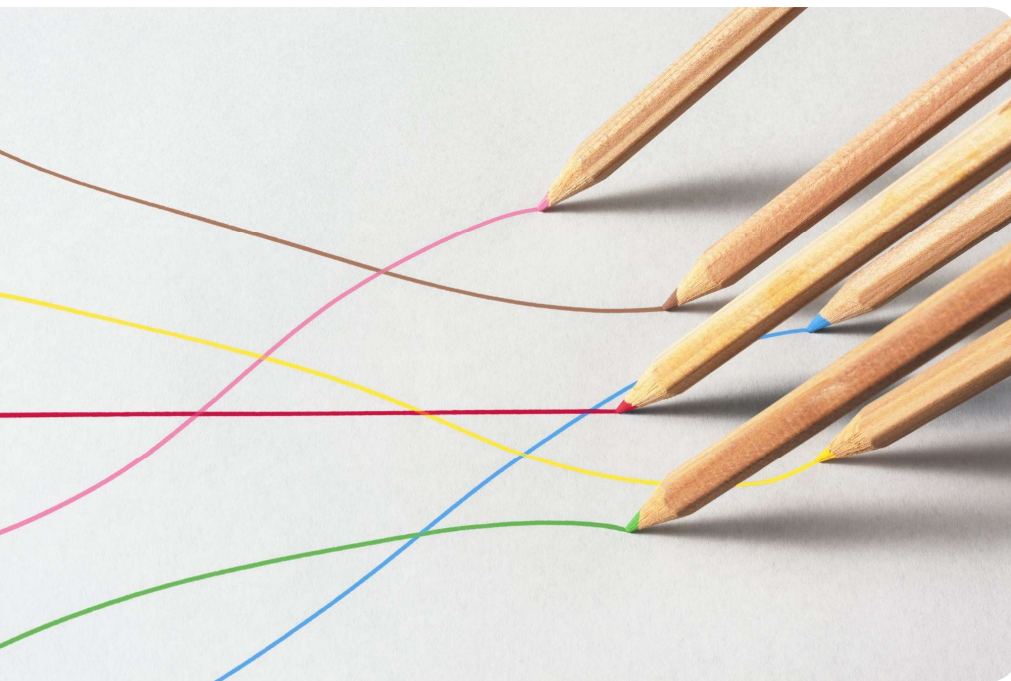

กฎหมายอาญา มาตรา ๑-๕๘

อาจารย์ชลวัชร อัสวพิริยอนันต์
รองอธิบดีศาลแพ่งธนบุรี

การใช้กฎหมายอาญา

- **มาตรา ๒**

- บุคคลจักต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
- หลักในมาตรา ๒ วรรคหนึ่งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งดังนี้

“บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

- กฎหมาย หมายถึง กฎหมายที่มีโทษทางอาญา ซึ่งบัญญัติถึงองค์ประกอบความผิดและกำหนดโทษที่จะลงโดยอาจจะบัญญัติในมาตราเดียวกัน เช่น ป.อ. หรือแยกมาตรากันก็ได้ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาต่าง ๆ เช่น พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ (บทที่เป็นองค์ประกอบความผิดอยู่ในมาตรา ๑ “ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ซื่อ มี ใช้ สั่ง หรือนำพาซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต และกำหนดโทษในมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท), หรือปรากฏในกฎหมายวิธีสบัญญัติก็ได้ เช่น ป.วิ.อ. (มาตรา ๑๔๕ – บุคคลที่รู้เรื่องการตายโดยผิดธรรมชาติหรือพบศพที่ตายโดยผิดธรรมชาติละเลยไม่ไปแจ้งแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยเร็วที่สุด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท, มาตรา ๑๕๐ ทวิ วรรคหนึ่ง- ผู้กระทำการใด ๆ แก่ศพหรือสภาพแวดล้อมที่พบศพก่อนการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้น ในประการที่น่าจะทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงไป หรือเป็นการกระทำโดยทุจริตเพื่ออำพรางคดี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)
- ความรับผิดทางอาญาต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ใช่เกิดจากข้อตกลงระหว่างคู่กรณี ดังนั้น จะตกลงว่าหากไม่ทำตามข้อตกลงแล้วต้องรับผิดทางอาญา ข้อตกลงดังกล่าวไม่มีผลบังคับ

-
- **ญ. ๘๓๓๒/๒๕๔๕** ที่จำเลยฎีกาขอต่อมาว่า สัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.๑ ระบุให้โจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ด้วย ซึ่งข้อความในเอกสารดังกล่าวเป็นการบิดเบือนจากสัญญากู้เงินที่เป็นคดีแพ่งให้กลายเป็นคดีอาญา จึงเป็นเอกสารที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย โจทก์ไม่อาจนำเอกสารหมายเลข จ.๑ มาเป็นหลักฐานดำเนินคดีแก่จำเลยได้นั้น เห็นว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเกิดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายมิใช่ความยินยอมหรือการตกลงกัน ดังนั้น แม้สัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.๑ จะมีข้อความระบุให้โจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ด้วยก็ตาม ก็มิใช่เหตุตามกฎหมายที่จะทำให้สัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.๑ ดังกล่าวไม่อาจใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีได้
 - **โทษที่จะลงต้องเป็นโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย**
 - **ญ.๒๑๓๓/๒๕๕๓ ป.อ. มาตรา ๓๓๒(๒)** ให้อำนาจศาลสั่งให้โฆษณาคำพิพากษาเท่านั้น มิได้มีกฎหมายให้อำนาจศาลสั่งให้โฆษณาคำขออภัยด้วย การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ ๒ โฆษณาคำขออภัยโจทก์จึงเป็นการลงโทษจำเลยที่ ๒ นอกเหนือจากโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ต้องห้ามตาม ป.อ มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง
-

- ในบางกรณีเป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น ไม่อาจปรับเป็นความรับผิดทางอาญาได้

- ฎ. ๓๓๓๕/๒๕๔๗ จำเลยทั้งสองร่วมกับ จ. และ ว. เป็นหุ้นส่วนร่วมกันจัดสรรที่ดินพร้อมสร้างอาคารพาณิชย์และทาวน์เฮาส์ขายให้แก่ประชาชน โดยใช้ชื่อว่า โครงการหมู่บ้านศรีเมืองทองฯ แม้จำเลยทั้งสองจะไม่ได้จดทะเบียนบริษัทเป็นนิติบุคคล และไม่ได้ขออนุญาตจัดสรรที่ดินตามกฎหมาย ก็ไม่ใช่สาระสำคัญจะบ่งชี้ได้ว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาที่จะฉ้อโกงโจทก์ร่วมที่ ๒ และที่ ๕ และประชาชน การที่โจทก์ร่วมที่ ๒ และที่ ๕ เข้าจองซื้อที่ดินและบ้านของโครงการดังกล่าว ก็ได้รับการชักชวนจาก จ. ซึ่งเป็นหุ้นส่วนของจำเลยทั้งสองและเป็นการชักชวนกันของโจทก์ร่วมทั้งแปด หาใช่เป็นเพราะเชื่อถือว่าโครงการดังกล่าวจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ทั้งจำเลยทั้งสองก็ได้ดำเนินการก่อสร้างทาวน์เฮาส์และอาคารพาณิชย์ไปแล้วบางส่วน และยังดำเนินการแบ่งแยกที่ดินจดทะเบียนเป็นทางภาระจำยอม มีการจัดการสาธารณูปโภคเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมของโครงการ และได้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมทาวน์เฮาส์ให้แก่ผู้ซื้อบางส่วนแล้ว แม้ต่อมาจำเลยทั้งสองไม่สามารถก่อสร้างทาวน์เฮาส์และอาคารพาณิชย์จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามโครงการและโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่โจทก์ร่วมที่ ๒ และที่ ๕ ได้ครบตามสัญญาทุกรายก็เป็นเพียงผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้นจำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

- หากเป็นการกระทำผิดต่อเนื่องทั้งในขณะที่ใช้กฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่ให้ใช้กฎหมายใหม่บังคับ
- **ฎ. ๒๑๒/๒๕๖๔** จำเลยบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุเมื่อระหว่างวันเวลาใดไม่ปรากฏชัด ประมาณปี ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๑ ทั้งเวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกันตลอดมา การกระทำความผิดของจำเลยจึงเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่จำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุในปี ๒๕๕๗ และเป็นความผิดต่อเนื่องตลอดเวลาที่จำเลยยังยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุเมื่อพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๕ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จำเลยยังคงยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุจนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๑ อันเป็นวันที่เจ้าพนักงานจับกุมจำเลย จึงเป็นกรณีที่จำเลยกระทำความผิดทั้งขณะที่กฎหมายเก่ายังมีผลใช้บังคับ และขณะที่กฎหมายใหม่ใช้บังคับแล้ว จึงต้องปรับบทลงโทษจำเลยตามกฎหมายใหม่เพราะถือว่าเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะที่จำเลยกระทำความผิด กรณีไม่ใช่กฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓

- กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง

- **ฎ. ๑๕๗๘/๒๕๖๖** ไม้ยางรายนี้เป็นไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่ดินของจำเลยและจำเลยได้ตัดฟันมา ๘-๙ ปีแล้ว ซึ่งเป็นเวลาก่อนพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๐๑ ใช้บังคับ การตัดฟันไม้ของจำเลยดังกล่าวย่อมไม่มีความผิด และตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ไม่ได้กล่าวถึงว่าให้มียieldย้อนหลัง ฉะนั้น จะใช้กฎหมายฉบับใหม่ให้มียieldย้อนหลังเป็นการลงโทษบุคคลในทางอาญาย่อมจะกระทำมิได้ และการมีไม้นั้นต่อมาภายหลังเมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๐๓ แล้ว ไม้นั้นก็ย่อมไม่กลายเป็นไม้หวงห้าม ผู้ใดมีไวย่อมไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้มีไม้นั้นไว้ในครอบครองก็ไม่มี ความผิดด้วย ฉะนั้น ตามรูปคดีในเรื่องจึงลงโทษจำเลยไม่ได้

- หากกฎหมายที่ออกมาในภายหลังไม่ใช่โทษทางอาญา สามารถนำกฎหมายนั้นย้อนหลังได้

- การถอนสัญชาติ (ฎ.๖๔๑๑/๒๕๓๔)
 - การขอให้ใช้ค่าเสียหายทางแพ่งแก่รัฐ (ฎ.๓๕๖๕/๒๕๖๑)
 - การให้ออกจากที่ดินของรัฐ (ฎ.๔๔๖๓/๒๕๖๑)
 - การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายฟอกเงิน (ฎ.๘๓๔๕/๒๕๖๐)
-

- การถอนสัญชาติ

- **ฎ. ๖๔๑๑/๒๕๓๔** เมื่อหัวหน้าคณะปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินได้สำเร็จหัวหน้าคณะปฏิวัติย่อมมีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งอันถือเป็นกฎหมายใช้บังคับแก่ประชาชนได้ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มีใช้คำสั่งที่มีผลทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาแต่เป็นเรื่องของการให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลบางจำพวก แม้จะมีผลย้อนหลังกระทบถึงสิทธิของจำเลยและประชาชน ก็มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ เมื่อจำเลยเกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยมีบิดามารดาเป็นคนญวนอพยพ จำเลยจึงถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว จำเลยมิใช่บุคคลที่มีสัญชาติไทย แต่เป็นคนญวนอพยพซึ่งต้องอยู่ในเขตควบคุมจังหวัดหนองคายตามประกาศและคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย จำเลยออกนอกเขตจังหวัดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด จึงเป็นการฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘
-

- **มาตรการให้จำเลยและบริวารออกไปจากที่ดินของรัฐ**
- **ฎ. ๔๔๖๓/๒๕๖๑** ป.ที่ดินที่ให้ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำความผิดออกไปจากที่ดินนั้นด้วย ไม่ใช่โทษทางอาญาตามมาตรา ๑๘ แต่เป็นมาตรการที่มุ่งประสงค์ให้รัฐซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินสามารถเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินได้โดยเร็วโดยไม่จำเป็นต้องฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งอีกต่างหาก ดังนั้น แม้ศาลลงโทษจำเลยตาม ป.อ.มาตรา ๓๖๐ เดิมซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียว แต่เมื่อการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นความผิดตาม ป.ที่ดินมาตรา ๑๐๘ ทวิวรรคสองด้วย ศาลก็ย่อมมีอำนาจสั่งให้จำเลยและบริวารออกไปจากที่ดินของรัฐซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกันที่จำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองได้
- **การเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติฯ**
- **ฎ. ๓๕๖๕/๒๕๖๑** พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ มาตรา ๒๖/๔ กำหนดความรับผิดของผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติให้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งแก่รัฐ ไม่ใช่โทษทางอาญา วิธีการเรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา ๒๖/๕ กำหนดให้อำนาจอัยการสามารถเรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๒๖/๔ เข้ามาพร้อมกับคำฟ้องคดีอาญาอันมีลักษณะเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติซึ่งไม่ต้องห้ามมิให้มีผลย้อนหลัง

- การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

- **ญ. ๓๓๔๐/๒๕๕๐** การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท โดยนอกจากมีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตาม ป.อ. มาตรา ๑๕๗ แล้วยังมีความผิดต่อ พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ฯ มาตรา ๕๕ ซึ่งบัญญัติให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่ต่ำกว่าสี่ปีและไม่เกินแปดปีด้วย อันเป็นมาตรการที่มุ่งจะจำกัดสิทธิของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งซึ่งกระทำหน้าที่โดยทุจริต **ไม่ใช่โทษตามกฎหมาย** ดังนั้น เมื่อศาลลงโทษจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ตาม ป.อ. มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวตาม ป.อ. มาตรา ๕๐ ศาลก็ต้องสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ด้วย ตามที่กฎหมายบัญญัติบังคับไว้โดยไม่อาจใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่นได้ มิฉะนั้นจะเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย
- **คดี อม.๑๓๘/๒๕๖๒** พรบ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ ที่กำหนดมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้ **แม้ไม่ใช่โทษตาม ป.อ. แต่ก็ไมอาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังในทางเป็นโทษแก่การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ พรบ. ดังกล่าวนั้นใช้บังคับได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม** จึงต้องใช้มาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองตาม พรบ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ อันเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิด

-
- ข้อยกเว้นในการใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังได้
 - (๑) กฎหมายยกเลิกความผิด (มาตรา ๒ วรรคสอง)
 - ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้าได้รับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษสิ้นสุดลง
 - **ฎ. ๑๒๕๕๗/๒๕๕๗** ในระหว่างคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ได้มี พ.ร.บ. จดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติในมาตรา ๓ ว่าให้ยกเลิก พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ย่อมมีผลให้ พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ไม่อาจบังคับใช้ได้อีกต่อไป และไม่ปรากฏว่า พ.ร.บ. จดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบในความผิดอันเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์อีก ฉะนั้นการกระทำของจำเลยที่ ๒ ซึ่งเดิมเป็นความผิดเพราะมีฐานะเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์จึงเป็นกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติในภายหลังมิได้กำหนดให้การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดอีกต่อไป จำเลยที่ ๒ พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง
-

- ญ.๒๓๓๘/๒๕๖๑ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับนับแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ อันเป็นเวลาระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา โดยความในมาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความที่บัญญัติใหม่แทน โดยมาตรา ๑๔ ที่บัญญัติใหม่ได้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔(๑) จากเดิมที่บัญญัติว่า " (๑) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน " โดยบัญญัติความใน (๑) ใหม่เป็นว่า " (๑) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา " กรณีเป็นเรื่องกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดองค์ประกอบความผิดฐานนำเข้าสู่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จว่าต้องไม่เป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยจึงจะเข้าเกณฑ์เป็นความผิด เมื่อคดีได้ความว่าการกระทำของจำเลยที่ ๒ เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตาม ป.อ. มาตรา ๓๒๘ การกระทำของจำเลยที่ ๒ ย่อมไม่มีความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๑) ที่บัญญัติในภายหลัง ตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง

- การยกเลิกกฎหมายเดิมไม่มีผลต่อการบังคับโทษที่กระทำไปโดยถูกต้องแล้ว

ฎ. ๒๕๕๑/๒๕๖๖ การที่จำเลยได้ชำระค่าปรับแก้ศาลไว้ แต่ต่อมามีกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยมีสิทธิขอคืนเงินค่าปรับหรือไม่นั้น กรณีของจำเลยต้องตามบทบัญญัติของ ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง บทบัญญัติดังกล่าวได้แยกผลการกระทำความผิดและการบังคับโทษตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้วจากกันต่างหาก กล่าวคือ ในส่วนของการบังคับตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดนั้น หากมีส่วนใดที่ยังค้างอยู่ระหว่างการบังคับก็ให้การบังคับนั้นสิ้นสุดลง ไม่มีการบังคับในส่วนที่ค้างอยู่ต่อไปเท่านั้น หาได้มีผลให้หรือฟื้นฟูการบังคับโทษที่เสร็จสิ้นไปแล้วขึ้นมาพิจารณาใหม่อีกแต่อย่างใด โทษที่ได้รับมาแล้วต้องถือว่ายุติไปตามผลของคำพิพากษา ดังนั้น ค่าปรับที่จำเลยชำระไปตามคำพิพากษาจนครบถ้วนแล้วจึงถือว่าการบังคับโทษปรับเสร็จสิ้นแล้ว ไม่อาจถอนคืนได้ จำเลยไม่มีสิทธิขอคืนเงินค่าปรับ

-
- **ฎ. ๕๐๖๑/๒๕๖๕** ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มี คำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษ อยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง” บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลทำให้จำเลยพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดและ ไม่ต้องรับโทษจำคุกอีกต่อไปเท่านั้น ไม่กระทบถึงคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลชั้นต้นที่ให้รับไม้พะยุงของ กลางซึ่งขณะเกิดเหตุเป็นไม้หวงห้ามที่จำเลยกับพวกร่วมกันครอบครองไว้เป็นความผิด ทั้งเมื่อศาลชั้นต้นมี คำพิพากษาให้รับไม้พะยุงของกลางแล้ว ไม้พะยุงของกลางย่อมตกเป็นของแผ่นดิน ตาม ป.อ.มาตรา ๓๕ ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิขอคืนไม้พะยุงของกลางได้
-

-
- **ฎ.๕๓๕/๒๕๖๕** โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๑๕๐ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๘, ๒๙ แต่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ได้มี พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๔ (๑๕) ให้ยกเลิก พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ ป.ยาเสพติดท้าย พ.ร.บ. ดังกล่าวแทน ซึ่งตาม ป.ยาเสพติด ไม่ได้บัญญัติเรื่องผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีออกนอกเขตศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ให้ถือว่าหนีการคุมขังตามมาตรา ๑๕๐ แห่ง ป.อ. ดังเช่นที่บัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฯ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ดังนั้น การที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีออกนอกเขตศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จึงไม่เป็นความผิดอีกต่อไป จำเลยจึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดดังกล่าว โดยผลของ ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง
-

- **ญ. ๒๐๖๒/๒๕๖๒** โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานรับคนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน ตาม พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๒๓, ๕๔ รวมกับความผิดฐานอื่น ๆ แต่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มี พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศใช้ บังคับให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป โดยมาตรา ๓ กำหนดให้ยกเลิก พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๕๑ และตาม พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ นำข้อหาความผิดเดิมตามมาตรา ๒๓, ๕๔ ฐานรับคนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงานมาบัญญัติเป็นความผิดไว้ซึ่งตรงกับ มาตรา ๘, ๑๐๒ ของพระราชกำหนดฉบับดังกล่าว แต่ต่อมามีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการชั่วคราวเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ข้อ ๑ ให้มาตรา ๑๐๒ แห่ง พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ เป็นต้นไป และข้อ ๖ ให้คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งตรงกับวันที่ พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ ความผิดฐานรับคนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงานที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ เกิดขึ้นก่อนวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมิได้กำหนดให้การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดต่อไป จำเลยที่ ๑ จึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้จำเลยที่ ๑ จะมีได้ฤกษ์ในปัญหาข้อกฎหมายนี้ ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจหยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง, ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๒๕

- **ฎ.๖๖๖๑/๒๕๖๑** ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกามี พ.ร.ก.บริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๓(๑) ให้ยกเลิก พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๕๑ และให้ใช้ พ.ร.ก.บริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ แทน ซึ่งมาตรา ๕ บัญญัติให้การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิด และมาตรา ๑๐๒ กำหนดโทษสำหรับความผิดดังกล่าวไว้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการชั่วคราวเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ข้อ ๑ ให้มาตรา ๑๐๒ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ เป็นต้นไป ถือว่าการกระทำความผิดในช่วงเวลาดังตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นการกระทำที่ไม่มีโทษ จึงไม่เป็นความผิดอาญาตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง ส่วนการกระทำความผิดที่เกิดก่อนวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ อันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายเก่าที่ถูกยกเลิกไปโดย พ.ร.ก.บริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๓ แม้ พ.ร.ก.บริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ จะยังกำหนดให้เป็นความผิด แต่ไม่มีโทษ จึงต้องถือว่า พ.ร.ก.บริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวไม่เป็นความผิดอีกต่อไปตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง ดังนั้น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นความผิดฐานร่วมกันรับคนต่างด้าวซึ่งไม่มีใบอนุญาตเข้าทำงานโดยผิดกฎหมาย ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยแม้จำเลยทั้งสองมิได้ฎีกาสาลฎีกามีอำนาจยับยั้งขึ้นวินิจฉัยได้

- **ญ. ๔๓๕๕/๒๕๖๕** จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพตามฟ้อง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสองยอมรับฟังเป็นยุติว่าจำเลยทั้งสองได้กระทำความผิดตามฟ้องว่า จำเลยทั้งสองออกเช็คชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย โดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค การที่จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสองได้ชำระหนี้ค่าสินค้าครบถ้วนแล้ว เช็คตามฟ้องจึงไม่มีมูลหนี้ จึงเป็นปัญหาข้อเท็จจริงมิใช่ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและเป็นอุทธรณ์ที่ได้เถียงข้อเท็จจริงขึ้นมาใหม่ขัดกับคำให้การของจำเลยทั้งสองที่ให้การรับสารภาพ อันเป็นข้อเท็จจริงที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๕๕ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐ มาตรา ๓ ขณะที่พิจารณาคดีนี้ แม้คณะรัฐมนตรีจะมีมติเห็นชอบให้ยกเลิก พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ไปแล้ว แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้แต่อย่างใด ดังนั้น พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงยังมีผลใช้บังคับอยู่

- **ฎ.๗๕๒๘/๒๕๕๓** แม้ชองกระสุนปืนของกลาง สามารถบรรจุกระสุนได้ ๑๕ นัด ซึ่งเกินกว่า ๑๐ นัด อันเป็นชองกระสุนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ ตาม**กฎกระทรวง** ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๔๕๑) ออกตามความใน พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.๒๔๕๐ ข้อ ๑๒ (๒) ซึ่งเป็นความผิดฐานมีอาวุธปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ ตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.๒๔๕๐ มาตรา ๕๕, ๗๘ ก็ตาม แต่ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา **มีกฎกระทรวง** ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ.๒๕๕๒) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ ให้ยกเลิก กฎกระทรวงฉบับที่ ๓ ข้อ ๑๒ (๒) โดยให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “ชองกระสุนที่สามารถบรรจุกระสุนได้เกินยี่สิบนัดฯ” ดังนั้น ถือได้ว่าตามบทบัญญัติของกฎกระทรวงที่บัญญัติในภายหลังการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดอีกต่อไป จำเลยจึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๕๐ มาตรา ๕๕, ๗๘ ตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง

- (๒) กฎหมายใหม่เป็นคุณ (มาตรา ๓ วรรคแรก)

- ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใด
 - มาตรานี้เป็นข้อยกเว้นหลัก กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง เพราะหากกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณก็ย้อนหลังให้ได้
 - ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณไม่ว่าในทางใด ทำให้ต้องพิจารณากฎหมายในทุก ๆ ด้านเพื่อให้ได้ความชัดว่ากฎหมายส่วนใดเป็นคุณในแง่ใด กล่าวคือ ศาลสามารถหยิบยกเอากฎหมายทั้งฉบับเก่าและฉบับใหม่ในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดมาใช้คล่องกันได้
 - ตัวอย่าง พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. ๒๔๕๐ มาตรา ๖๒ ตรี กำหนดโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำความผิดด้วยการใช้กระแสไฟฟ้าช็อตปลา ตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมา มีพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๘๗ กำหนดโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำความผิดด้วยการใช้กระแสไฟฟ้าช็อตปลาตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๕,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท และมีพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๔๕๘ ที่ออกมาในภายหลังอีก มาตรา ๑๔๑ กำหนดโทษปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น หากมีการกระทำความผิดในขณะที่ใช้ พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. ๒๔๕๐ ต่อมาในระหว่างการพิจารณาของศาลได้มีพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๔๕๘ ออกมาใช้บังคับ จะเห็นได้ว่า ตามพระราชกำหนดที่ออกมาในภายหลัง แม้จะมีจำนวนค่าปรับสูงกว่า พ.ร.บ. ทั้งสองฉบับ แต่ไม่มีโทษจำคุก จึงต้องถือว่าพระราชกำหนดเป็นกฎหมายที่เป็นคุณมากกว่า ต้องลงโทษปรับสถานเดียว อย่างไรก็ตามเมื่อมาคำนวณค่าปรับที่จะลงแล้วจะเห็นได้ว่าค่าปรับตาม พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. ๒๔๕๘ เป็นคุณมากกว่า ซึ่งหากจะลงโทษปรับขั้นต่ำก็ต้องปรับเป็นจำนวน ๕,๐๐๐ บาท แต่หากจะลงโทษปรับขั้นสูงสุดก็ต้องใช้ พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. ๒๔๕๐ ซึ่งมีโทษปรับขั้นสูงสุด ๑๐๐,๐๐๐ บาท อันเป็นคุณมากกว่า
-
-

- การพิจารณาว่ากฎหมายใดเป็นคุณ (ใช้ในกรณีที่ฐานหรือบทความผิดทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่เป็นฐานหรือบทความผิดเดียวกัน)

- (๑) ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดและกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังต่างมีโทษจำคุกและโทษปรับ ให้พิจารณาว่ากฎหมายที่มีโทษจำคุกหรือโทษปรับหรือทั้งจำคุกและปรับเป็นคุณกว่ากฎหมายที่มีโทษจำคุกและปรับ เพราะมีโทษหลายสถานที่สามารถเลือกลงได้ (ฎ.๓๖๔๐/๒๕๔๖, ฎ.๕๕/๒๕๕๘)
 - (๒) กฎหมายที่ไม่มีโทษจำคุกขั้นต่ำ เป็นคุณกว่ากฎหมายที่มีโทษจำคุกขั้นต่ำเพราะศาลจะลงโทษน้อยเพียงใดก็ได้
 - (๓) กฎหมายที่ไม่มีโทษปรับขั้นต่ำเป็นคุณกว่ากฎหมายที่มีโทษปรับขั้นต่ำเพราะศาลจะลงโทษปรับเพียงใดก็ได้
 - (๔) กฎหมายใหม่ที่มีเพียงโทษปรับ เป็นคุณกว่ากฎหมายที่ใช้ขณะกระทำความผิดซึ่งมีโทษทั้งจำคุกและโทษปรับ
 - (๕) กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดมีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต แต่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังให้ถือว่าโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตได้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี ถือว่ากฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณมากกว่า
 - (๖) กฎหมายใหม่มีอายุความในการฟ้องร้องสั้นกว่ากฎหมายเก่า กฎหมายใหม่เป็นคุณมากกว่า
 - (๗) กฎหมายเก่ามีเหตุให้จำเลยไม่ต้องรับโทษ แต่กฎหมายใหม่กำหนดว่าจะลงโทษน้อยเพียงใดก็ได้ กฎหมายเก่าเป็นคุณมากกว่า
-

- **ฎ. ๕๔๔๕/๒๕๕๔** จำเลยกระทำความผิดฐานเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการ มีดีวีดีและวีซีดีภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ที่ภาพและเสียงของเรื่องไม่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานไว้ในสถานประกอบการ และฐานผู้ได้รับอนุญาตมีภาพยนตร์ที่ไม่ได้แสดงเครื่องหมายการอนุญาต ประเภทภาพยนตร์และหมายเลขรหัสไว้ในสถานประกอบการเพื่อจำหน่ายอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๕(๑) และมาตรา ๓๖ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๕ อันเป็นเวลาขณะที่ พ.ร.บ.ควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ยังใช้บังคับ ซึ่งความผิดตามมาตรา ๓๕(๑) มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และความผิดตามมาตรา ๓๖ มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงมีอายุความ ๕ ปี ตาม ป.อ. มาตรา ๕๕(๔) จำเลยถูกฟ้องเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งขณะนั้น พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับแล้วโดยมีผลยกเลิก พ.ร.บ.ควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๗๘ และมาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๘๐ ตาม พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่มีระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาทและระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท โดยไม่มีโทษจำคุก จึงมีอายุความ ๑ ปี ตาม ป.อ. มาตรา ๕๕(๕) ดังนั้น กฎหมายใหม่จึงเป็นคุณแก่จำเลยต้องใช้ พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาบังคับใช้แก่การกระทำความผิดของจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓ จึงต้องนำอายุความตามกฎหมายใหม่มาใช้บังคับแก่จำเลย เมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้เกินกว่า ๑ ปี นับแต่วันที่จำเลยกระทำความผิดทั้งสองฐานดังกล่าว คดีนี้จึงเป็นอันขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป

- **ญ. ๖๕๕๑/๒๕๖๒** ที่โจทก์ขอให้**บวกลบโทษ**จำคุก ๑๕ วัน ที่รอการลงโทษในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีนี้เห็นว่า ในคดีก่อนดังกล่าวศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (พืชกระท่อม) ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ คดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้น หลังจากนั้นในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาในคดีนี้ ได้มี พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ยกเลิกความในมาตรา ๗๖ วรรคสอง โดยมาตรา ๑๗ และให้ใช้ข้อความใหม่ว่า “ถ้ายาเสพติดซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำตามวรรคหนึ่งนั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวังโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท” อันเป็นกรณีที่กฎหมายที่ใช้ภายหลังกระทำความผิดยังคงบัญญัติให้การกระทำที่โจทก์ขอให้บวกลบโทษเป็นความผิดอยู่ แต่โทษตามกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดมีเพียงโทษปรับซึ่งเป็นคุณแก่จำเลยมากกว่า กณณจึงไม่อาจบวกลบโทษจำคุกได้

- **ญ. ๔๖๘๓/๒๕๖๒** แม้ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกามี พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกใช้บังคับ โดยมาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๘) ของมาตรา ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา "(๑๘) "กระทำชำเรา" หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น" มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาและให้ใช้ความใหม่แทน แต่ความใหม่มิได้บัญญัติให้การใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา และมาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ของมาตรา ๒๗๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยวรรคสองบัญญัติว่า "ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษ..." ดังนั้น จากบทบัญญัติของกฎหมายที่แก้ไขใหม่ดังกล่าว ยังคงบัญญัติว่า การกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่นยังเป็นความผิดอยู่ มิได้เป็นเรื่องที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังบัญญัติให้การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคสอง เพียงแต่เปลี่ยนฐานความผิดจากข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิดฐานอนาจาร โดยล่วงล้ำเท่านั้น ซึ่งตามสภาพทางธรรมชาติในการกระทำความผิดของจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๘ วรรคสอง (ที่แก้ไขใหม่) เป็นคุณแก่จำเลยมากกว่าการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง (เดิม) การปรับบทลงโทษจำเลยตามมาตรา ๒๗๘ วรรคสอง (ที่แก้ไขใหม่) จึงเป็นคุณแก่จำเลยมากกว่า แต่โทษตามมาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง (เดิม) ซึ่งใช้บังคับในขณะที่ยังกระทำความผิดมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๘,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท ส่วนโทษตามมาตรา ๒๗๘ วรรคสอง (ที่แก้ไขใหม่) มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท เห็นได้ว่ากฎหมายเดิมและกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีระวางโทษจำคุกเท่ากัน แต่โทษปรับตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีระวางโทษปรับที่สูงกว่าโทษปรับตามกฎหมายเดิม ต้องถือว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่เป็นคุณแก่จำเลยในส่วนนี้ จึงต้องลงโทษจำเลยตามกฎหมายเดิมซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดบังคับแก่จำเลย อันเป็นการใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลยไม่ว่าในทางใดตาม ป.อ. มาตรา ๓

- **ฎ. ๗๔๖๕/๒๕๖๒ (ป)** ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา มี พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ.๒๕๖๒ ออกใช้บังคับ โดยมาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความใหม่แทน และมาตรา ๓ ให้เพิ่มความในมาตรา ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา (๑๘) “กระทำชำเรา” หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น” กรณีเป็นเรื่องกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดองค์ประกอบความผิดฐานกระทำชำเราว่า จะต้องเป็นการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้ถูกระทำ จึงจะเข้าเกณฑ์เป็นความผิด อันเป็นการปรับปรุงนิยามคำว่า “กระทำชำเรา” ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะการกระทำชำเราทางธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อคดีได้ความว่า การกระทำของจำเลยที่ใช้อวัยวะเพศของผู้เสียหายสอดขึ้นลงแล้วใช้ปากของจำเลยดูดและอมอวัยวะเพศของผู้เสียหาย โดยไม่ได้ใช้อวัยวะเพศของจำเลยล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องทางปากของผู้เสียหาย จึงไม่เป็นการกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปีตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๗ วรรคสาม (เดิม) อีกต่อไป ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การกระทำความผิดฐานกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๕ วรรคแรก (เดิม) หรือเป็นความผิดฐานกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปีโดยการล่วงล้ำตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๕ วรรคห้า (ที่แก้ไขใหม่) ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า แม้การกระทำของจำเลยดังกล่าวจะไม่ได้เข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหายก็ตาม แต่ก็เป็นกระทำความผิดสมควรทางเพศอันเป็นการล่วงเกินผู้เสียหายแล้ว จึงเป็นการล่วงล้ำอวัยวะเพศของผู้เสียหาย เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๕ วรรคห้า (ที่แก้ไขใหม่) แต่ความผิดฐานกระทำอนาจารแก่เด็กยังไม่เกินสิบสามปีโดยการล่วงล้ำตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๕ วรรคห้า (ที่แก้ไขใหม่) มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต เท่ากันกับความผิดฐานกระทำชำเราเด็กอายุไม่เกินสิบสามปีตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๗ วรรคสาม (เดิม) ระวางโทษตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่เป็นคุณ ศาลต้องพิจารณาลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๗ วรรคสาม (เดิม) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะจำเลยกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

- (ประชุมใหญ่ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๒)

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจเกี่ยวกับมาตรา ๓

- **ฎ. 8450/2563** อนึ่ง ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ได้มี พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2562 ใช้บังคับโดยยกเลิก พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 อันเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และให้ใช้บทบัญญัติใหม่แทน แต่การกระทำของจำเลยทั้งสามที่เป็นการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใดเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่จำเลยที่ 1 ตามบทบัญญัติมาตรา 57 วรรคหนึ่ง (1) แห่ง พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ฉบับเดิม ยังคงเป็นความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) แห่ง พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2562 ฉบับใหม่ที่คงใช้ข้อความทำนองเดียวกัน การกระทำของจำเลยทั้งสามยังคงเป็นความผิดอยู่เช่นเดิม ดังนั้น ต้องใช้กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ฉบับเดิม มาตรา 57 วรรคหนึ่ง (1) ในส่วนของบทความผิดบังคับแก่จำเลยทั้งสาม ตาม ป.อ. มาตรา 2 ส่วนกำหนดโทษนั้นตามกฎหมายเดิมบัญญัติบทลงโทษไว้ในมาตรา 118 มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี
-

-
- สำหรับกฎหมายที่แก้ไขใหม่บัญญัติบทลงโทษไว้ในมาตรา 126 วรรคหนึ่ง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี จะเห็นได้ว่าตามกฎหมายเดิมและกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีระวางโทษจำคุกและโทษปรับเท่ากัน แต่ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่เป็นการบัญญัติให้ลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แตกต่างจากกฎหมายเดิมที่กำหนดให้ลงโทษจำคุกและปรับเท่านั้น จึงต้องถือว่ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด และกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิดเป็นคุณมากกว่าในส่วนที่เกี่ยวกับโทษจำคุกและโทษปรับซึ่งมีหลายสถานที่จะลงได้ จึงต้องใช้กฎหมายที่แก้ไขใหม่ ในส่วนของโทษจำคุกและโทษปรับตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2562 มาตรา 126 วรรคหนึ่ง อันเป็นส่วนที่เป็นคุณบังคับแก่จำเลยทั้งสามไม่ว่าในทางใดตาม ป.อ. มาตรา 3 สำหรับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งถือเป็นอุปสรรคของโทษทางอาญาตามกฎหมายใหม่มีกำหนดเวลานานกว่ากฎหมายเดิม กฎหมายที่แก้ไขใหม่ในส่วนนี้จึงไม่เป็นคุณแก่จำเลยทั้งสามต้องใช้ พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ฉบับเดิม มาตรา 118 มาบังคับใช้แก่จำเลยทั้งสาม ตาม ป.อ. มาตรา 3
-

- **ฎ. 272/2565** พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ 2522 มาตรา 15 ประกอบมาตรา 66 บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาเพียงปริมาณของยาเสพติดเป็นสำคัญแต่ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 145 บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ในการกระทำความผิดเป็นสำคัญ ไม่ได้ถือเอาเพียงปริมาณดังเช่นกฎหมายเดิมอีกต่อไป ดังนั้น ถ้าผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์หรือบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายใหม่ มาตรา 145 วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมมีอำนาจปรับบทความผิดตาม มาตรา 145 วรรคสองหรือวรรคสามได้ แต่ถ้ายาเสพติดให้โทษมีปริมาณถึงตามกฎหมายเดิมมาตรา 66 วรรคสองหรือวรรคสาม แต่ผู้กระทำความผิดไม่มีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายใหม่ มาตรา 145 วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมมีอำนาจปรับบทความผิดตามมาตรา 145 วรรคสองหรือวรรคสามได้ คงปรับบทความผิดได้เพียงตามมาตรา 145 วรรคหนึ่ง ส่วนการกำหนดโทษก็ต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่ไม่ว่าในทางใด ทั้งนี้ ตาม ป.อ. มาตรา 3 คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าตำรวจล่าซื้อและจับจำเลยทั้งสองพร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลาง 1,000 เม็ด พฤติการณ์น่าเชื่อว่าจำเลยทั้งสองจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้ผู้ล่าซื้อ ย่อมทำให้เกิดการแพร่กระจายแก่ผู้เสพหลายคนโดยสภาพ ถือเป็นการกระทำให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนแล้ว กรณีจึงต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายใหม่ มาตรา 90, 145 วรรคสอง (2) ซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี อันเป็นบทกฎหมายที่เป็นคุณแทนกฎหมายเดิมตามมาตรา 66 วรรคสาม ที่มีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต สำหรับโทษปรับ ก็ต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายใหม่ มาตรา 145 วรรคสอง (2) ซึ่งมีระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท อันเป็นคุณกว่าตามกฎหมายเดิม มาตรา 66 วรรคสาม ที่มีระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

-
- มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึง สิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 - ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท
 - ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต
-

-
- มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกิน ห้าแสนบาท
 - ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท
 - (๑) การกระทำให้การค้า (๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน (๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี (๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ (๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เจิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย (๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ
 - ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำความดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต
 - (๑) การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม (๒) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป
-

-
- **ฎ. ๔๕๔๓/๒๕๖๒** กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดหรือกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓ นั้น หมายถึงกฎหมายที่บัญญัติถึงการกระทำอันเป็นความผิด หรือบัญญัติถึงกำหนดโทษหรือโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ซึ่งคดีนี้ได้แก่บทบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์และบทบัญญัติตาม ป.อ. มาตรา ๕๒ โดยศาลชั้นต้นพิพากษาให้เพิ่มโทษจำเลยตามมาตรา ๕๒ ซึ่งขณะจำเลยกระทำความผิดในคดีนี้ ป.อ. มาตรา ๕๔ บัญญัติไม่ให้ถือว่าความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบเจ็ดปีเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในมาตรา ๕๒ แต่ภายหลัง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘ บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๔ และให้ใช้ข้อความใหม่แทน โดยในมาตรา ๕๔ กฎหมายเดิมและกฎหมายใหม่คงใช้ข้อความทำนองเดียวกันต่างกันแต่เพียงเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิด ซึ่งกฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่ให้ถือว่าความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในมาตรา ๕๒
-

-
- หากข้อเท็จจริงเป็นไปดังที่จำเลยอ้างว่าขณะจำเลยกระทำความผิดในคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่โจทก์อ้างเป็นเหตุขอให้เพิ่มโทษ จำเลยมีอายุเพียง ๑๗ ปีเศษ และขณะที่จำเลยกำลังรับโทษในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษคดีนี้ต่อนั้น มีการแก้ไข มาตรา ๕๔ ซึ่งบทกฎหมายที่แก้ไขใหม่เป็นคุณกว่ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด เนื่องจากศาลไม่อาจเพิ่มโทษในคดีนี้ได้ นั้น แม้คดีนี้จะถึงที่สุดแล้วก็ตาม แต่ ป.อ. มาตรา ๓ (๑) บัญญัติให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในกรณีที่จำเลยยังไม่ได้รับโทษหรือกำลังรับโทษในคดีหลังอยู่ถ้าสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิดร้องขอ ศาลชั้นต้นจึงชอบที่จะไต่สวนคำร้องของจำเลยให้ได้ข้อเท็จจริงโดยชัดแจ้งว่าเป็นไปตามที่จำเลยกล่าวอ้างหรือไม่แล้วมีคำสั่งใหม่ตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑)
-

- ฎ. ๒๔๖/๒๕๖๗ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดว่า จำเลยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายมีปริมาณสารบริสุทธิ์ ๐.๔๑๐ กรัม และจำหน่ายไปมีปริมาณสารบริสุทธิ์ ๐.๐๒๗ กรัม ซึ่งแม้จะเป็นการขายให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อไปก็ตาม แต่เมื่อไม่ปรากฏพฤติการณ์อื่นอันแสดงให้เห็นว่าจำเลยประกอบกิจการด้วยการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นการปกติทั่วไป อันจะถือเป็นการกระทำเพื่อการค้า การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๕๐, ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น เมื่อคำพิพากษาถึงที่สุดที่กำหนดโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ไม่นหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง กรณีไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตาม ป.อ. มาตรา ๓(๑) สำหรับการปรับบทลงโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นหลายกรรมนั้น เนื่องจากได้มี พ.ร.บ.ให้ใช้ ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ออกใช้บังคับ โดยในมาตรา ๔ ให้ยกเลิก พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ และให้ใช้ ป.ยาเสพติดท้าย พ.ร.บ. ดังกล่าวแทน ซึ่งตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๑ ได้นิยามคำว่า "จำหน่าย" หมายความว่า ความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย ดังนั้น การมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ตาม จึงเป็นความผิดอย่างเดียวกันคือจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเพียงกรรมเดียวบทเดียว ดังนั้น การปรับบทลงโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นหลายกรรม จึงหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ซึ่งให้ลงโทษฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๕๐, ๑๔๕ วรรคหนึ่ง เพียงกรรมเดียว จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ ตาม ป.อ. มาตรา ๓(๑)

ญ.๔๓๔/๒๕๖๘ การกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓(๑) ต้องเป็นกรณีโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาถึงที่สุดหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังซึ่งบทกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ อันเป็นกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดบัญญัติให้ศาลกำหนดโทษหนักเบาตามพฤติการณ์หรือบทบาทหน้าที่ในการกระทำความผิดเป็นสำคัญ คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยมีเมทแอมเฟตามีน ชนิดเกล็ด ๑ ถุง คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๗๗.๓๕๘ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ก่อนลดโทษ ซึ่งพฤติการณ์แห่งคดีไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ถึงการกระทำของจำเลยว่าเป็นการทำให้เกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัย แต่ตามปริมาณเมทแอมเฟตามีนของกลางที่มีจำนวนดังกล่าวย่อมแสดงถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของจำเลยด้วย หากจำเลยจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนดังกล่าวออกไปโดยสภาพและพฤติการณ์ย่อมก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๕๐ และต้องด้วยบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๒) ซึ่งระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท อันเป็นคุณแก่จำเลยมากกว่ากฎหมายเดิม เมื่อโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาคือโทษจำคุกตลอดชีวิตหนักกว่าโทษจำคุกตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ศาลต้องกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓(๑) ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยฟังขึ้น

-
- อนึ่ง กรณีพนักงานส่วนท้องถิ่นกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด โดยกฎหมายใหม่ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๘๐ ยังคงบัญญัติให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกัน ซึ่งคำว่า "...โทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น" ก็คือโทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งเป็นคุณมากกว่ากฎหมายเดิม อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า "การกำหนดโทษจำคุกที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ ให้กำหนดโทษจำคุกอย่างสูงที่สุดได้ไม่เกินห้าสิบปี" แตกต่างจากประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๘๐ ซึ่งไม่ได้กำหนดโทษจำคุกขึ้นสูงสุดไว้ ดังนั้น ทั้งกฎหมายเดิมและกฎหมายใหม่ต่างมีส่วนที่เป็นคุณและเป็นโทษอยู่ด้วย จึงต้องนำมาปรับบทลงโทษจำเลยเฉพาะในส่วนที่เป็นคุณไม่ว่าในทางใด ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความไม่ฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓
-

ขอบเขตการใช้กฎหมายอาญา

อาจารย์ชลวัชร อัสวพิริยอนันต์

รองอธิบดีศาลแพ่งธนบุรี

หลักดินแดน (มาตรา ๔-๖)

- **มาตรา ๔**
- ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมาย
- การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร
- “ราชอาณาจักร” หมายถึงพื้นดินในเขตแดนประเทศไทย เขตน่านน้ำซึ่งอำนาจอธิปไตยของไทยคลุมถึง (๑๒ ไมล์ทะเล หรือประมาณ ๒๒ กิโลเมตร ตามพระบรมราชโองการกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต **โดยไม่รวมถึงไหล่ทวีป**) ห้วงอากาศเหนือพื้นดินและพื้นน้ำ **แต่ไม่รวมถึงสถานทูตไทยในต่างประเทศ**
- หากมีการกระทำความผิดในราชอาณาจักรแล้วก็ต้องรับโทษในราชอาณาจักรโดยไม่ คำนึงว่าผู้กระทำเป็นคนสัญชาติใด

- เรือไทยหรืออากาศยานไทยตามวรรคสอง ต้องอยู่นอกราชอาณาจักร หากความผิดเกิดขึ้นในขณะที่เรือไทยหรืออากาศยานไทยอยู่ในราชอาณาจักร ต้องปรับเข้าวรรคหนึ่ง
- ตัวอย่าง
 - นายแดงนำเรือประมงที่จดทะเบียนในประเทศไทยออกไปจับปลาในทะเลในน่านน้ำของประเทศสหภาพเมียนมาร์ ขณะเรือแล่นอยู่ในน่านน้ำของประเทศดังกล่าว นายแดงกับพวกใช้ท่อนเหล็กเป็นอาวุธตีและใช้อาวุธปืนยิงนายขาว และโยนศพนายขาวทิ้งทะเล ดังนี้สามารถลงโทษนายแดงกับพวกฐานฆ่าผู้อื่นในราชอาณาจักรได้
 - **ฎ. ๘๓๓๕/๒๕๔๗** ขณะที่เจ้าพนักงานตรวจค้นพบยาเสพติดให้โทษ จำเลยลงจากเครื่องบินมาอยู่ในอาคารผู้โดยสารของท่าอากาศยานกรุงเทพ เพื่อจะไปขึ้นเครื่องบินอีกลำหนึ่ง จำเลยจึงเข้ามาในราชอาณาจักรไทยแล้ว เมื่อจำเลยมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งตามกฎหมายไทยบัญญัติว่าเป็นความผิด จำเลยจึงเป็นผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมายไทยตาม ป.อ. มาตรา ๔

- **ฎ. ๑๑๗๒/๒๕๖๖** การที่จำเลยที่ ๑ โดย ก. โฆษณาชักชวนโจทก์ร่วมทั้งยี่สิบหกให้ร่วมลงทุนโดย ก. เดินทางไปโฆษณาชักชวนและจัดสัมมนาบรรยายแผนการลงทุนที่ประเทศญี่ปุ่น ผ่านทางโบรชัวร์โฆษณาการลงทุนและผ่านทางเว็บไซต์ **managedsavings.com** การโฆษณาชักชวนให้ร่วมลงทุนผ่านทางเว็บไซต์ดังกล่าวซึ่งเปลี่ยนที่อยู่จากประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศไทยขณะเกิดเหตุ โดยใช้เว็บไซต์ซึ่งมีที่อยู่ในประเทศไทยเป็นสื่อนำเสนอข้อมูลในการโฆษณาชักชวน จึงเป็นการกระทำในราชอาณาจักร เมื่อการโฆษณาชักชวนผ่านทางเว็บไซต์ดังกล่าวที่เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดได้กระทำในราชอาณาจักร ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร จึงต้องรับโทษตามกฎหมายตาม ป.อ. มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

- การกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือที่ถือว่ากระทำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ ไม่หมายความว่ารวมถึงผลการกระทำ

- คำถาม

- นายเอและนายบีทะเลาะวิวาทกันที่ท่าเรือในประเทศเวียดนาม นายเอใช้ปืนยิงนายบี กระสุนไม่ถูกนายบี แต่พลาดไปถูกนายแดงซึ่งอยู่ในเรือไทยขณะจอดเทียบท่า ทำให้นายแดงถึงแก่ความตาย นายเอถูกดำเนินคดีและศาลในประเทศเวียดนามพิพากษาลงโทษ นายเอได้รับโทษและพ้นโทษแล้ว ต่อมานายเอเดินทางเข้ามาในประเทศไทย หากนางดำซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายแดงร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับนายเอ นายเอจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

● คำตอบ

- การที่นายเอใช้ปืนยิงนายบีที่ท่าเรือของประเทศเวียดนาม เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร แม้ผลจะเกิดแก่นายแดงซึ่งอยู่ในเรือไทยโดยพลาด อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๖๐ ก็ไม่ถือว่านายเอกระทำความผิดในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคสอง
- การที่นายเอกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรโดยมีนายแดงซึ่งถูกยิงตายโดยพลาดเป็นคนไทย เมื่อเป็นความผิดต่อชีวิต นายเอจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ (ข) (๔) แต่นายเอถูกดำเนินคดีและศาลในประเทศเวียดนามพิพากษาลงโทษ ซึ่งนายเอได้รับโทษตามคำพิพากษาจนพ้นโทษแล้ว จึงลงโทษนายเอในราชอาณาจักรไม่ได้ตามมาตรา ๑๐(๒) นางดำซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายแดงจะร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายเอไม่ได้

- ในกรณีที่มีการกระทำผิดส่วนหนึ่งส่วนใดเกิดขึ้นในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ก็น่าจะถือได้ว่าเป็นการกระทำ ความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทยด้วย
- ตัวอย่าง
 - (๑) คนญี่ปุ่นยืนอยู่ที่ลานจอดเครื่องบินที่ประเทศญี่ปุ่นใช้ปืนยิงคนเกาหลีซึ่งอยู่ในอากาศยานไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำ ส่วนหนึ่งส่วนใดในอากาศยานไทย ต้องด้วยมาตรา ๔ วรรคสอง
 - (๒) คนอังกฤษต้องการลักกระเป๋าสตางค์ของคนอเมริกา ขณะที่ทั้งสองอยู่ที่ห้องพัสดุโดยสารขาออกที่สนามบินฮีทโธรว์ใน กรุงลอนดอน คนอังกฤษให้คนอเมริกันกินขนมผสมยาเสพติด เมื่อคนอเมริกันกินจนหมดแล้ว ทั้งคู่ได้เดินขึ้นเครื่องบินไทย เพื่อมากรุงเทพฯ ยาสลบออกฤทธิ์เมื่อเครื่องบินแล่นอยู่เหนือประเทศอังกฤษ คนอังกฤษจึงลักเอากระเป๋าสตางค์ของคน อเมริกันได้ เช่นนี้ต้องถือว่าคนอังกฤษกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ในอากาศยานไทยด้วย
 - (๓) แดงต้องการฆ่าดำจึงมอบขนมผสมยาพิษให้ดำที่ท่าอากาศยานฮีทโธรว์ในกรุงลอนดอน แต่ดำกินขนมนั้นในอากาศ ยานไทย กรณีนี้ต้องถือว่าความผิดฐานฆ่าคนตายเกิดในอากาศยานไทย (แต่ถ้าดำกินขนมนั้นขณะอยู่ในท่าอากาศยาน ประเทศอังกฤษ โดยแดงทราบดีว่ายาพิษจะออกฤทธิ์เมื่ออยู่ในอากาศยานไทยและดำตายในอากาศยานไทยขณะแล่นอยู่ เหนือน่านฟ้าฮ่องกง ดังนี้ความตายเป็นแต่เพียงผลแห่งการกระทำความผิด ไม่เข้ามาตรา ๔ วรรคสอง)

• มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

- ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือย่อมเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

• ตัวอย่าง

- (๑) แดงและดำนั่งรถทัวร์จากประเทศมาเลเซียมาเที่ยวไทย ขณะรถอยู่ในมาเลเซีย แดงหลอกให้ดำกินขนมผสมยาเสพติดเพื่อการขโมยนาฬิกาของดำ เมื่อรถทัวร์เข้ามาในประเทศไทย ดำหมดสติ แดงปลดนาฬิกาและเอามาเป็นของตน แดงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ สามารถลงโทษแดงในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๕ วรรคแรก
- (๒) แดงคนลาว ยืนอยู่ฝั่งลาวใช้ปืนยิงมาที่ดำคนเมียนมาร์ซึ่งอยู่ฝั่งไทย กระสุนถูกดำ ไม่ว่าดำจะตายหรือไม่ ก็ถือว่ามี การกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรแล้ว แต่หากแดงเพียงแต่เล็งจ้องปืนจะยิงดำ แล้วถูกตำรวจลาวจับกุมได้เสียก่อน หากแดงเข้ามาในประเทศไทย จะลงโทษแดงฐานพยายามฆ่าดำต้องอาศัยมาตรา ๕ วรรคสอง ไม่ใช่วรรคแรก

- (๓) แดงอยู่ฝั่งลาวใช้ปืนยิงดำซึ่งเป็นคนไทยที่อยู่ฝั่งลาวเช่นกัน **โดยแดงประสงค์ให้ดำมาตายที่ฝั่งไทย** โดยรู้ดีว่าดำจะต้องมารักษาบาดแผลที่โรงพยาบาลซึ่งอยู่ฝั่งไทย และตายที่ฝั่งไทย หากดำถูกยิงแล้วและเข้ามารักษาตัวที่โรงพยาบาลในฝั่งไทย**และตายในฝั่งไทย** เช่นนี้ เป็นกรณีตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง
- (๔) ตามตัวอย่างที่ (๓) **หากดำถูกยิงจากฝั่งลาวแล้วมารักษาตัวที่โรงพยาบาลในฝั่งไทย หากดำไม่ตาย** เพราะแพทย์ช่วยชีวิตดำไว้ได้ เช่นนี้ การที่จะลงโทษแดงจะต้องอาศัย**มาตรา ๕ วรรคสอง** ไม่ใช่วรรคหนึ่ง เพราะผลคือความตายไม่ได้เกิดในราชอาณาจักร
- (๕) นาย ก. ให้สัมภาษณ์นักข่าวที่ประเทศพม่าอันเป็นการหมิ่นประมาทต่อนาย ข. ซึ่งอยู่ในประเทศไทย ความผิดฐานหมิ่นประมาทถือว่าเป็นความผิดสำเร็จเมื่อนักข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่สามทราบข้อความแล้ว กรณีนี้ไม่ต้องด้วยมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง**เพราะความผิดตามมาตรา ๓๒๖** ฐานหมิ่นประมาทไม่ใช่ความผิดที่มีผลเกิดขึ้นต่างหากจากการกระทำ ข้อความที่ว่า “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ไม่ใช่ ผลของการกระทำ

- **ฎ. ๖๕๙๓/๒๕๕๙** จำเลยพูดให้สัมภาษณ์นักข่าวที่ประเทศพม่า (เมียนมาร์) ใส่ความผู้เสียหาย โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง อันเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 แต่ความผิดดังกล่าวไม่ใช่ความผิดที่มีผลเกิดขึ้นต่างหากจากการกระทำ เมื่อจำเลยพูดให้สัมภาษณ์นักข่าว การกระทำของจำเลยที่โจทก์กล่าวอ้างว่าเป็นความผิดย่อมสำเร็จ เมื่อนักข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่สามทราบข้อความแล้ว โดยคนที่ถูกหมิ่นประมาทไม่ต้องรู้ว่าตนเองถูกหมิ่นประมาท **สำหรับข้อที่ว่าโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังนั้น เป็นพฤติการณ์ประกอบกรกระทำ ไม่ใช่ผลของการกระทำ จึงไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 5 วรรคแรก ที่บัญญัติว่า ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักร โดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร** เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และไม่ใช่กรณีกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญา ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้

- **พ. ๓๓๑๓/๒๕๖๒** เว็บไซต์ที่โจทก์อ้างว่าจำเลยเป็นเจ้าของและผู้ดูแลมิใช่เป็นเว็บไซต์ซึ่งบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้นที่จะเข้าถึง บุคคลทั่วไปจากทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้เป็นปกติเช่นเดียวกับโจทก์ซึ่งอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเข้าถึงได้จากที่อยู่ของโจทก์ในราชอาณาจักร การที่มีผู้นำภาพใบหน้าของโจทก์มาตัดต่อ ดัดแปลง โดยใช้ประกอบกับภาพถ่ายร่างกายของบุคคลอื่นที่แสดงออกชัดว่าเป็นเกย์โปสลงในเว็บไซต์ ผู้กระทำได้ยอมต้องการให้โจทก์ได้รับความเสียหายและอับอาย โดยเฉพาะต่อบุคคลในชุมชนที่โจทก์อาศัยอยู่และรู้จักโจทก์จากการเข้าชมเว็บไซต์นั้น แม้ได้กระทำนอกราชอาณาจักรก็ดี ถือได้ว่าผลแห่งการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรโดยตรงทั่วทุกแห่งตามเจตนาของผู้กระทำซึ่งกฎหมายให้ถือว่าการกระทำความผิดในราชอาณาจักรแล้วตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕

- **ฎ. ๗๑๔๒/๒๕๖๒** ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจารเป็นความผิดนับแต่จำเลยทั้งสองกับพวก เริ่มพรากผู้เสียหายที่ ๑ ขณะที่ผู้เสียหายที่ ๑ อยู่นอกราชอาณาจักร และเป็นความผิดต่อเนื่องติดต่อกัน ตลอดมาในท้องที่ต่าง ๆ หลายท้องที่ตลอดเวลาที่จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันพาผู้เสียหายที่ ๑ เข้ามาใน ราชอาณาจักรและหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้เสียหายที่ ๑ ไว้เพื่อการค้าประเวณีที่จังหวัดตราด ถือได้ว่าความผิด ดังกล่าวเป็นความผิดต่อเนื่องเกิดขึ้นหลายท้องที่ทั้งนอกราชอาณาจักรและในราชอาณาจักร โจทก์จึงมี อำนาจฟ้องตามมาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

• **ญ. ๒๗๘๗/๒๕๖๕**

พ. ซึ่งร่วมกระทำความผิดกับจำเลยชั้นบรรณนต์มารับผู้เสียหายที่ ๒ ที่สี่แยกบ้านไผ่แล้วพาไปส่งที่ทำ
อากาศยานดอนเมือง จากนั้นผู้เสียหายที่ ๒ โดยสารเครื่องบินไปหาจำเลยที่ประเทศญี่ปุ่น เห็นได้
ว่าการพรากผู้เยาว์ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ขณะที่ พ. ชั้นบรรณนต์มารับผู้เสียหายที่ ๒ ที่สี่แยกบ้านไผ่แล้ว หา
ได้เพียงเกิดขึ้นขณะที่จำเลยอยู่กับผู้เสียหายที่ ๒ ที่ประเทศญี่ปุ่นไม่ จึงเป็นกรณีที่การกระทำส่วนหนึ่ง
ในความผิดฐานร่วมกันพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา
ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจาร ได้กระทำในราชอาณาจักร และอีกส่วนหนึ่งได้กระทำนอก
ราชอาณาจักร ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักรตาม ป.อ.มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ศาล
จึงลงโทษจำเลยได้

• **ฎ. ๑๕๙๙/๒๕๖๓**

- แม้จำเลยจะส่งมอบนาฬิกาของกลางที่ประเทศกัมพูชา แต่จำเลยแจ้งหมายเลขบัญชีธนาคาร ก. ที่อำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดสระแก้ว ให้ ว.โอนเงินค่านาฬิกาเข้าบัญชีดังกล่าว ถือว่าจำเลยในฐานะตัวการได้กระทำความผิดในราชอาณาจักร ตาม ป.อ. มาตรา ๕ และมาตรา ๖ เมื่อการกระทำของจำเลยกับพวกเป็นกรณีความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่งเป็นความผิดต่อเนื่อง (ร่วมกันรับของโจร) และกระทำต่อเนื่องกันในท้องที่ต่าง ๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙ (๒) และ (๓) พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองนครราชสีมาซึ่งเป็นท้องที่ที่จับจำเลยได้อยู่ในเขตอำนาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ มิใช่กรณีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยอย่างเดียวยกตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๐ เมื่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองนครราชสีมาทำการสอบสวน การสอบสวนจึงชอบด้วยกฎหมาย โจทก์มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดนครราชสีมา

• มาตรา ๕ พรรคสอง

- ในกรณีเตรียมการ หรือพยายามกระทำการใด ซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นเป็นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่า การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร
- การเตรียมการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด
- (๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๐๗-๑๑๐)
- (๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรด้วยการเตรียมการหรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏ หรือยุยงราษฎร ให้เป็นกบฏหรือรู้ว่ามีผู้จะเป็นกบฏแล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ (มาตรา ๑๑๔)
- (๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร คือ การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึงมาตรา ๑๒๗ (มาตรา ๑๒๘)
- (๔) การเตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ (มาตรา ๒๑๙)

- **ฎ. ๕๔๔๕/๒๕๕๒** จำเลยลอยเรือเพื่อให้เรือลำอื่นที่ชักธงชาติไทยมารับช่วงน้ำมัน (น้ำมันที่ไม่ได้เสียภาษี) ไปจำหน่ายแก่เรือประมงอีกทอดหนึ่ง แม้เหตุเกิดที่นอกราชอาณาจักรแต่เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร เพราะเรือที่รับช่วงน้ำมันจะต้องนำน้ำมันของกลางไปจำหน่ายให้แก่เรือประมงที่ทำการประมงในทะเลอาณาเขตซึ่งอยู่ในเขตราชอาณาจักรไทย การกระทำของจำเลยจึงอยู่ในชั้นพยายามตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค 8 วินิจฉัย กรณีต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 5 วรรคสอง (จำเลยต้องรับผิดชอบร่วมกันพยายามนำของที่ยังไม่ได้เสียภาษีและยังมิได้ผ่านด่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในราชอาณาจักร)
- แม้มีการกระทำนอกราชอาณาจักรแต่ผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักร ก็เป็นเรื่องของมาตรา ๕ วรรคแรก
- ตัวอย่าง
- (๑) แดงต้องการฆ่าดำ ขณะที่ทั้งคู่อยู่ที่ประเทศลาว **แดงรู้ว่าดำจะเข้ามาในประเทศไทย** แดงให้ขนมผสมยาพิษแก่ดำโดยรู้ว่ายาพิษจะออกฤทธิ์เมื่อดำเข้ามาในประเทศไทยแล้ว **ดำกินยาพิษแล้วเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ดำตาย เป็นกรณีของมาตรา ๕ วรรคแรก แต่ถ้าแดงถูกตำรวจที่ประเทศลาวจับกุมเสียก่อนที่จะให้ขนมผสมยาพิษแก่ดำ เป็นกรณีของมาตรา ๕ วรรคสอง**

- (๒) แดงยืนอยู่ฝั่งไทยเล็งปืนจะยิงดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งลาว แดงถูกตำรวจไทยจับได้เสียก่อนที่จะมีโอกาสลั่นไกปืน ดังนี้

○ ลงโทษแดงฐานพยายามฆ่าดำตามมาตรา ๒๘๘, ๘๐ ในประเทศไทยได้ โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคแรก

- หากเป็นการเตรียมในราชอาณาจักรเพื่อกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร การเตรียมนั้นจะลงโทษในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อ (๑) การเตรียมนั้นมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และ (๒) ความผิดที่จะกระทำนอกราชอาณาจักรนั้นสามารถลงโทษในราชอาณาจักรได้

- ตัวอย่าง

- ดำคนไทยเตรียมในประเทศไทยเพื่อวางเพลิงเผาบ้านของแดงซึ่งเป็นคนมาเลเซียในประเทศมาเลเซีย หากมีการเผาบ้านของแดง และแดงร้องขอให้ลงโทษ ก็สามารถลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๘ โดยอาศัยมาตรา ๘(ก)(๑) แต่หากดำเพียงเตรียมในประเทศไทยแล้วถูกจับกุมเสียก่อน ก็ลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๙ **โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง**

- แต่หากดำและแดงต่างเป็นคนมาเลเซีย เช่นนี้จะลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๙ ในศาลไทยไม่ได้เพราะหากดำเผาบ้านของแดงในมาเลเซียจริงก็ไม่สามารถลงโทษดำได้เพราะไม่เข้าเงื่อนไขมาตรา ๘ เนื่องจากไม่มีคนไทยเข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้น เมื่อความผิดสำเร็จในมาเลเซียยังลงโทษดำในศาลไทยไม่ได้ เพียงแค่ดำเตรียมในประเทศไทยเท่านั้น ก็ไม่น่าจะลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๙ ในศาลไทยได้

• มาตรา ๖

- ความผิดใดที่ได้กระทำในราชอาณาจักร หรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็น ตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุน หรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร

• ตัวอย่าง

- (๑) แดงคนญี่ปุ่นอยู่ในมาเลเซีย จ้างดำคนเกาหลีให้มาฆ่าเชียวคนมาเลเซียในไทย หากดำฆ่าเชียวตายในไทย ถือว่าแดงเป็นผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนตัวการ หากดำถูกลงโทษตามมาตรา ๒๘๙(๔) โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคแรก ก็ลงโทษแดงผู้ใช้ตามมาตรา ๒๘๙(๔) ประกอบมาตรา ๘๔ โดยอาศัยมาตรา ๖ แม้ว่าแดงจะใช้ดำในขณะที่อยู่ในมาเลเซียก็ตาม (ข้อสังเกตเรื่องนี้เป็นตัวละครทั้งหมดเป็นคนต่างชาติทั้งสิ้น หากดูตามมาตรา ๘ แล้วไม่น่าจะลงโทษในราชอาณาจักรได้ แต่เนื่องจากเป็นความผิดที่เกิดในราชอาณาจักรอันเป็นหลักดินแดน จึงลงโทษผู้กระทำผิดที่เกิดในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๔ ส่วนการใช้ที่เกิดนอกราชอาณาจักรก็ลงโทษโดยอาศัยมาตรา ๖)

- (๒) แดงและดำอยู่ที่ประเทศลาว แดงใช้ดำให้ยิงชาวซึ่งยืนอยู่ฝั่งไทย ดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งลาวเล็งปืนจ้องมาที่ขาว ดำถูกตำรวจลาวจับได้เสียก่อน เช่นนี้ดำมีความผิดฐานพยายามฆ่าขาว แม้เป็นการพยายามกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร แต่มาตรา ๕ วรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการพยายามกระทำความผิดในราชอาณาจักร หากดำเข้ามาในราชอาณาจักรสามารถลงโทษดำได้โดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคสอง ส่วนแดงผู้ใช้ก็มีความผิดฐานพยายามฆ่าขาวด้วยตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง หากแดงเข้ามาในราชอาณาจักร สามารถลงโทษแดงได้โดยอาศัยมาตรา ๖ เพราะความผิดที่แดงใช้ดำนั้นถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคสอง
- แต่หากดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งประเทศลาวยิงปืนมาที่ขาวแล้วกระสุนถูกขาว ขาวตาย หรือขาวไม่ตาย เพราะแพทย์ช่วยได้ทัน หรือขาวหลบกระสุนทัน เช่นนี้ ดำต้องรับผิดโดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคแรก (เพราะมีการกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดในราชอาณาจักรแล้ว) ส่วนแดงผู้ใช้อีกคงต้องรับผิดโดยอาศัยมาตรา ๖
- (๓) ขาวให้แดงยิงปืนในเขตกัมพูชาเพื่อแดงจะได้เข้ามาใช้ยิงดำในเขตไทย แดงใช้ปืนของขาวยิงดำตายในเขตไทย แดงผิดมาตรา ๒๘๙(๔) โดยมีขาวเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา ๒๘๙(๔) ประกอบมาตรา ๘๖ ลงโทษแดงโดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคแรกและลงโทษขาวโดยอาศัยมาตรา ๖

- หากไม่มีการกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือไม่มีการกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ก็ไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๖

- ตัวอย่าง

- (๑) แดงคนไทยและดำคนมาเลเซียอยู่ในมาเลเซีย แดงจ้างดำให้เข้ามาหาชาวในไทย ดำตกลงทำตาม เมื่อดำพบชาวในไทย **ดำเกิดความสงสารจึงเปลี่ยนใจไม่กระทำความผิดใด ๆ** ต่อมา หากแดงเข้ามาในประเทศไทย จะลงโทษแดงหนึ่งในสามของโทษตามมาตรา ๒๘๙ ในฐานะที่แดงเป็นผู้ใช้ตามมาตรา ๘๔ วรรคสองโดยอาศัยมาตรา ๖ ไม่ได้
- (๒) ชาวอยู่ที่กัมพูชาใช้แดงให้ยิงดำในเขตไทย หรือให้ยิงดำในเรือไทยที่จอดอยู่ท่าเรือกัมพูชา **แต่ยังมี탄ที่แดงจะยิงดำก็ถูกตำรวจที่กัมพูชาสืบทราบแผนการมาก่อนจึงได้จับกุมแดงก่อนที่แดงจะลงมือเล็งปืนยิงดำ** ดังนี้แม้ชาวซึ่งเป็นผู้ใช้จะต้องระวางโทษหนึ่งในสาม แต่เนื่องจากความผิดที่แดงถูกใช้ยังมีได้กระทำลง จึงยังไม่มี การกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือไม่ที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่ากระทำในราชอาณาจักร จึงลงโทษชาวฐานเป็นผู้ใช้ตาม ป.อ.มาตรา ๘๔ วรรคสองโดยอาศัยมาตรา ๖ ไม่ได้

- (๓) แดงคนไทยซึ่งอยู่ในประเทศไทย ได้ใช้นายดำคนไทยซึ่งอยู่ในประเทศลาวให้หมิ่นประมาทนายชาวคนไทยในประเทศลาว นายดำกระทำการหมิ่นประมาทนายชาวในประเทศลาวตามที่ใช้ ดังนี้ หากนายขาวต้องการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายแดง และนายดำได้หรือไม่

- คำตอบ

- การหมิ่นประมาทได้กระทำนอกราชอาณาจักร และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่านายแดงต้องการให้ผลของการหมิ่นประมาทเกิดขึ้นในราชอาณาจักรเพราะนายขาวเองก็อยู่ในประเทศลาว จึงไม่มีผลเกิดขึ้นในราชอาณาจักร นายดำไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคแรก และเนื่องจากความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา ๓๒๖ ไม่ใช่ความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) ถึง (๑๓) จึงลงโทษนายดำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ ไม่ได้ นายขาวจึงไม่อาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายนายดำในราชอาณาจักรได้ ส่วนนายแดงนั้นเมื่อปรากฏว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทไม่ได้กระทำในราชอาณาจักร นายดำไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ และมาตรา ๘ นายแดงจึงไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๖

- ในกรณีที่เป็นการกระทำร่วมกัน หรือใช้ หรือสนับสนุน **ซึ่งกระทำในราชอาณาจักร** เพื่อให้มีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร เช่นนี้จะลงโทษตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนในราชอาณาจักรได้ก็ต่อเมื่อความผิดที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรนั้นสามารถลงโทษในราชอาณาจักรได้

- **ตัวอย่าง**

- แดงคนมาเลเซียอยู่ในไทย จ้างดำคนไทยในไทยให้ไปทำร้ายร่างกายเขียวคนมาเลเซียในมาเลเซีย หากดำตกลงกระทำตามและทำร้ายร่างกายนายเขียวในมาเลเซีย ถ้าดำเข้ามาในประเทศไทย ศาลลงโทษดำตามมาตรา ๒๙๖ ได้ หากรัฐบาลมาเลเซียหรือเขียวซึ่งเป็นผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษตามมาตรา ๘ (ก) อนุมาตรา ๕ เมื่อลงโทษดำในไทยได้ ก็น่าจะลงโทษแดงในฐานะเป็นผู้ใช้ตามมาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๘๔ วรรคสามได้ เพราะความผิดที่แดงใช้ให้ดำกระทำนั้นสามารถลงโทษในประเทศไทยได้แล้ว **การลงโทษแดงใช้มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง**

• ตัวอย่าง

- นายพอนคนลาวมีบ้านอยู่นครเวียงจันทน์ ประเทศลาว โทรศัพท์มาบอกนายแดงคนไทยซึ่งมีบ้านอยู่ที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายว่า นางบัวคนลาวซึ่งมีบ้านอยู่ติดกับบ้านนายพอนเก็บทองคำจำนวนมากไว้ที่บ้าน ให้นายแดงกับพวกไปปล้น นายแดง นายดำ กับพวก ซึ่งเป็นคนไทย ได้ร่วมวางแผนการปล้นทรัพย์ที่บ้านของนายแดง จากนั้น นายดำกับพวกใช้เรือที่นายแดงจัดเตรียมไว้ให้แล่นข้ามแม่น้ำโขงไปพบนายพอน นายพอนพานายดำกับพวกไปปล้นสำเร็จแล้ว แยกกันหลบหนี นายดำนำทองคำไปเก็บไว้ที่บ้านนายดำเพื่อรอแบ่งกัน นางบัวร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ให้ดำเนินคดีแก่นายแดง นายดำ และนายพอน ดังนั้นบุคคลทั้งสามจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

• คำตอบ

- นายแดงร่วมวางแผนปล้นทรัพย์ที่บ้านของนายแดงซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย แต่ไม่ได้ร่วมปล้นด้วยจึงไม่ได้เป็น ตัวการในความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ประกอบมาตรา ๘๐ แต่การใช้บ้านของตนเป็นสถานที่วางแผนใน การปล้นทรัพย์และจัดเตรียมเรือไว้ให้นายดำกับพวกไปปล้น เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการปล้นทรัพย์ ก่อนมีการกระทำความผิด เมื่อนายดำกับพวกกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ นายแดงจึงมีความผิดฐานเป็น ผู้สนับสนุนผู้อื่นซึ่งกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ประกอบมาตรา ๘๖ จะต้องรับโทษใน ราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคแรก
- นายดำคนไทยร่วมกับพวกกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์อันเป็นความผิดดังระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๙) เมื่อนาง บัวร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายดำ ถือว่าได้มีการร้องขอให้ลงโทษนายดำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ วรรคแรก (ก) แล้ว นายดำต้องรับโทษในราชอาณาจักร
- นายพอนคนต่างด้าวกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์นางบัวคนต่างด้าวนอกราชอาณาจักร แม้จะได้ร่วมกระทำความผิด กับนายดำและพวกซึ่งเป็นคนไทย แต่เมื่อนางบัวผู้เสียหายมิได้เป็นคนไทย ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะลงโทษนายพอนใน ราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๘ วรรคแรก (ข) จึงลงโทษนายพอนในราชอาณาจักรไม่ได้

• ตัวอย่าง

- นายเอกกับพวกซึ่งเป็นคนต่างด้าวอยู่นอกราชอาณาจักรสมคบกันเป็นแก๊งค์คอลเซ็นเตอร์โทรศัพท์หลอกผู้เสียหายที่อยู่ในประเทศไทยว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ปปส. ตรวจพบบัญชีเงินฝากผู้เสียหายมีรายการโอนเงินจำนวนมากอันชวนให้สงสัยว่าผู้เสียหายเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติด และได้หลอกให้ผู้เสียหายโอนเงินไปเข้าบัญชีนายแดงซึ่งเป็นพรรคพวกของนายแดงที่อยู่ในประเทศไทยเพื่อใช้เวลาในการตรวจสอบเส้นทางการเงิน ทำให้ผู้เสียหายหลงเชื่อโอนเงินเข้าบัญชีของนายแดง หลังจากนั้นนายแดงโอนเงินเข้าบัญชีของนายเอซึ่งอยู่ในต่างประเทศ ดังนี้ นายเอ และนายแดงมีความผิดฐานใดและต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

• คำตอบ

- นายเอและนายแดงกับพวกร่วมกันเป็นแก๊งค์คอลเซ็นเตอร์หลอกหลวงผู้เสียหายด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ปปส. ต้องการตรวจสอบบัญชีเงินฝากผู้เสียหายเพราะมีรายการโอนเงินจำนวนมากซึ่งเป็นความเท็จ เพราะความจริงนายเอไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ ปปส. นายเอกับพวกกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง เป็นการกระทำโดยทุจริต เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อโอนเงินเข้าบัญชีนายแดงซึ่งเป็นพรรคพวกของนายเอเปิดไว้ และนายแดงโอนเงินไปเข้าบัญชีนายเอในต่างประเทศ ทำให้ได้เงินไปจากผู้เสียหายจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ.มาตรา ๓๔๑ และเมื่อปรากฏว่านายเอกับพวกซึ่งเป็นคนต่างด้าวและนายแดงซึ่งเป็นคนไทยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน โดยแบ่งหน้าที่กันทำจึงเป็นตำรวจร่วมกระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๘๓
- นายแดงกระทำความผิดฐานฉ้อโกงในราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคแรก ส่วนนายเอกับพวกแม้อยู่นอกราชอาณาจักรแต่ได้ร่วมกระทำความผิดกับนายแดงโดยแบ่งหน้าที่กันทำ โดยนายแดงทำหน้าที่เปิดบัญชีให้ผู้เสียหายโอนเงินเข้าบัญชีที่นายแดงเปิดไว้ แล้วนายแดงโอนเงินไปให้นายเอในต่างประเทศ ถือว่านายเอกับพวกกระทำความผิดในราชอาณาจักรตาม ป.อ.มาตรา ๖ นายเอกับพวกต้องรับโทษในราชอาณาจักร

หลักอำนาจลงโทษสากล

- **มาตรา ๗**

- ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้นอกราชอาณาจักรจะต้องได้รับโทษในราชอาณาจักร
 - (๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙
 - (๑/๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑ มาตรา ๑๓๕/๒ มาตรา ๑๓๕/๓ และมาตรา ๑๓๕/๔
 - (๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๙ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๖๖(๓) และ (๔)
 - (๒ ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓
 - (๓) ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๙ และความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๐ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

- ความผิดตามมาตรา ๗ (๑)-(๓) เป็นกรณีที่มีผลกระทบถึงความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ แม้การกระทำ ความผิดจะเกิดนอกราชอาณาจักรก็สมควรที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรได้ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของผู้กระทำ และไม่ จำต้องมีการร้องขอให้ลงโทษ (ฎ.๖๕๑๖/๒๕๓๗)
- ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในทะเลหลวงตามมาตรา ๗ (๓) นี้ ต้องมิได้เกิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ซึ่งจะเป็นกรณีตาม มาตรา ๔ วรรคสอง เช่น มีการปล้นทรัพย์บนเรือที่จดทะเบียนในประเทศไทยขณะกำลังแล่นอยู่ในทะเลหลวง

• ตัวอย่าง

- นางเดือนคนไทยซึ่งเป็นนายหน้าหาหญิงไปค้าประเวณี ได้เดินทางไปประเทศมาเลเซียพบนางดาวคนมาเลเซียจึงได้ชักชวนให้นางดาว ไปค้าประเวณีที่ประเทศญี่ปุ่นด้วยความยินยอมของนางดาวเอง โดยนางเดือนจะเป็นธุระในเรื่องการเดินทางและจะได้รับค่าใช้จายในการ เดินทางคืนและค่านายหน้าอีกจำนวนหนึ่งเป็นของตน ต่อมาประเทศญี่ปุ่นได้จับกุมนางดาวและสืบทราบว่านางเดือนอยู่ในประเทศไทย จึงขอให้รัฐบาลไทยดำเนินการจับกุมและลงโทษนางเดือน ซึ่งต่อมานางเดือนถูกจับกุมได้ในประเทศไทย ดังนี้ จะเห็นได้ว่านางเดือน กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๒ ซึ่งเป็นความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗ (๒ ทวิ) นางเดือนจึงต้องรับโทษใน ราชอาณาจักรตามมาตรา ๗ (แม้ทางการญี่ปุ่นจะร้องขอให้ลงโทษนางเดือนตามมาตรา ๘(ก) แต่ความผิดที่นางเดือนกระทำไม่ใช่ ความผิดที่ระบุไว้ในวรรคสองของมาตรา ๘ ดังนั้นจึงไม่เข้ามาตรา ๘)

หลักบุคคล

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ ถึงมาตรา ๒๒๓ ทั้งนี้ **เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก และมาตรา ๒๒๔** มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๓๓ ถึงมาตรา ๒๓๖ ทั้งนี้ เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๓๘

(ยกเว้นกรณีมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก หมายถึง หากทรัพย์ที่ระบุในมาตรา ๒๑๘ เกิดเพลิงไหม้ เป็นเพราะการกระทำ ความผิดตามมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก เช่นนี้ จะลงโทษตามมาตรา ๒๑๘ ในราชอาณาจักรไม่ได้)

(ยกเว้นกรณีมาตรา ๒๒๔ หมายถึง หากการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๗ , ๒๑๘, ๒๒๑, หรือมาตรา ๒๒๒ เกิดขึ้นและเป็นเหตุให้คนตายหรือรับอันตรายสาหัสโดยเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร จะลงโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองไม่ได้)

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖(๑) และ (๒) มาตรา ๒๖๘ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๙

(๒/๑) ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๑ ถึงมาตรา ๒๖๙/๗

(๒/๒) ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๘ ถึงมาตรา ๒๖๙/๑๕

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๘๐ และมาตรา ๒๘๕ ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๗๖

(ไม่รวมความผิดตามมาตรา ๒๗๗ ด้วย ดังนั้น หากเด็กหญิงไทยอายุ ๑๔ ปี ยินยอมให้ชาวต่างชาติร่วม ประเวณีนอกราชอาณาจักร อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๗๗ วรรคหนึ่ง ก็จะลงโทษผู้กระทำในราชอาณาจักร ไม่ได้)

(๔) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐

(๕) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๘

(๖) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘

(๓) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๕ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๑๕ และมาตรา ๓๑๗ ถึงมาตรา ๓๒๐

(๔) ความผิดฐานลักทรัพย์และชิงทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖

(๕) ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๗ ถึงมาตรา ๓๔๐

(๑๐) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗

(๑๑) ความผิดฐานยักยอก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๒ ถึงมาตรา ๓๕๔

(๑๒) ความผิดฐานรับของโจร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๗

(๑๓) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๘ ถึงมาตรา ๓๖๐

- มาตรการนี้ต้องมีคนไทยเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้เสียหาย และความผิดที่กระทำต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ด้วย

● **ฎ. ๓๑๒/๒๕๕๘** ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ทำให้ปราศจากเสรีภาพเพื่อให้ผู้อื่นทำการค้าประเวณีตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๑๒ เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่เกิดขึ้นในประเทศเดนมาร์ก นอกราชอาณาจักร จำเลยที่ ๓ ผู้กระทำผิดเป็นคนไทยและผู้เสียหายทั้งสองได้ร้องขอให้ลงโทษ จำเลยที่ ๓ จะต้องรับโทษใน ราชอาณาจักรและศาลไทยจะลงโทษได้เฉพาะความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ และมาตรา ๓๑๐ ประกอบมาตรา ๘ ตาม ป.อ. เท่านั้น ศาลฎีกาต้องตีความกฎหมายทางอาญา โดยเคร่งครัด จะขยายความมาตรา ๘ ไปไกลว่า กฎหมายอาญามี เจตนารมณ์ให้ลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมายพิเศษเฉพาะเรื่องอันมีโทษหนักขึ้นตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้า ประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๑๒ หาได้ไม่ และมาตรา ๑๒ นั้นเองไม่ได้บัญญัติว่า หากกระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่า ภายในหรือนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษด้วย (เรื่องนี้จำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๒๘๓ เป็นฐานะจัดหาซึ่งหญิงโดยใช้ อุบายหลอกลวงเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น)

- กรณีตามมาตรา ๘ (ก) ผู้เสียหายที่ร้องขอให้ลงโทษจะเป็นคนต่างชาติหรือเป็นคนไทยด้วยกันเองก็ได้ ส่วนกรณีตามมาตรา ๘ (ข) เนื่องจากผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว ผู้เสียหายจึงต้องเป็นรัฐบาลไทยหรือคนไทยเท่านั้น

- ตัวอย่าง

- แดงคนมาเลเซียทำร้ายร่างกายดำคนไทยในมาเลเซีย หากแดงและดำเข้ามาในไทย ดำร้องขอให้ลงโทษแดงตามมาตรา ๒๙๕ โดยอาศัยมาตรา ๘ (ข)(๕) ได้ แต่หากนายแดงคนมาเลเซียหมิ่นประมาทดำคนไทยในมาเลเซีย ดำก็ไม่อาจร้องขอให้ลงโทษแดงตามมาตรา ๓๒๖ ได้ เพราะความผิดตามมาตรา ๓๒๖ มิได้ระบุไว้ในมาตรา ๘
- ความผิดตามมาตรา ๘ ไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นความผิดตามกฎหมายของประเทศที่ความผิดนั้นได้เกิดขึ้นหรือไม่
- **ฎ. ๔๕๘/๒๕๐๓** ความผิดฐานลักทรัพย์และรับของโจรซึ่งคนไทยทำขึ้นในต่างประเทศ นั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘ มิได้มีข้อความกำหนดให้โจทก์จำเป็นต้องนำสืบว่า จะต้องเป็นการกระทำที่กฎหมายในต่างประเทศบัญญัติว่าเป็นความผิด ทั้งความผิดทั้งสองฐานนี้ก็ได้มีบัญญัติไว้ใน มาตรา ๘ (๘) (๑๒) แล้วฉะนั้นถึงแม้ความผิดทั้งสองฐานนี้จะเกิดในต่างประเทศ โจทก์ก็ไม่จำเป็นต้องนำสืบว่าความผิดดังกล่าว เป็นความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศนั้น ๆ ด้วย

• มาตรา ๙

- เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร
- “เจ้าพนักงาน” หมายถึง บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน หรือ บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าจะเป็นประจำหรือชั่วคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ (มาตรา ๑(๑๖) แก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๕๘)
- ผู้ที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน เช่น พ.ร.บ. คณะสงฆ์ บัญญัติให้เวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงาน
- ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ คือต้องมีการแต่งตั้งโดยทางการของรัฐไทยให้ปฏิบัติราชการไทย และต้องมีการปฏิบัติราชการด้วย ดังนั้น หากมีการแต่งตั้งแต่ไม่ได้ปฏิบัติราชการ เช่น ให้ไปช่วยงานส่วนตัว หรือมีการปฏิบัติราชการแต่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน เช่น ผู้ที่เข้าไปช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ ก็ไม่ใช่เจ้าพนักงานตามความหมายนี้

- เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทย ไม่จำกัดสัญชาติ จึงอาจไม่ใช่คนไทยแต่ได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐให้ทำหน้าที่ในต่างประเทศ หากเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ เช่น ทหารของสหประชาชาติที่อยู่ในประเทศไทย ย่อมไม่ใช่เจ้าพนักงาน
- มาตรการนี้เอาผิดเฉพาะตัวเจ้าพนักงานที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการเท่านั้น ไม่รวมถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าพนักงาน หรือเจ้าพนักงานอื่นที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในการนั้นซึ่งร่วมกระทำหรือสนับสนุนการกระทำผิดนั้น
- ข้าราชการตุลาการ เป็นเจ้าพนักงานตามความหมายนี้ ดังนั้น การแจ้งความเท็จต่ออธิบดีผู้พิพากษาในการสอบสวนเรื่องวินัย จึงเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๓๗ หรือการเรียกและรับเงิน อ้างว่าจะไปให้ผู้พิพากษาเพื่อให้ยกฟ้อง แม้ผู้พิพากษาคงดังกล่าวจะไม่ใช่องค์คณะพิจารณาก็ตาม ก็ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน (ผู้กระทำมีความผิดตามมาตรา ๑๔๓)
- ฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่ถือเป็นเจ้าพนักงานเพราะไม่มีการแต่งตั้ง
- การลงโทษตามมาตรา ๙ ไม่ต้องมีการร้องขอเหมือนมาตรา ๘
- เจ้าพนักงานรับสินบนนอกราชอาณาจักร เป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๙ ลงโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๙ แต่จะลงโทษผู้ให้สินบนตามมาตรา ๑๔๔ โดยอาศัยมาตรา ๙ ไม่ได้เพราะความผิดดังกล่าวไม่ได้ถูกระบุไว้ในมาตรา ๙

- มาตรา ๑๔๗ เจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใดเบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย
- มาตรา ๑๔๘ เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้ หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น
- มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน..... เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่
- มาตรา ๑๕๗ เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต
- มาตรา ๑๕๘ เจ้าพนักงานทำให้เสียหาย ทำลาย ชอนร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น

● คำถาม

- นายสมานเป็นข้าราชการสถานทูตไทยประจำประเทศเซเนกัล เขียนจดหมายถึงเพื่อนประเทศไทยว่านางสมรข้าราชการอีกคนหนึ่ง of สถานทูตเป็นผู้กับคนขับรถของสถานทูต ดังนี้ นายสมานจะต้องถูกลงโทษฐานหมิ่นประมาทในราชอาณาจักรเพียงใดหรือไม่

● คำตอบ

- การกระทำผิดในสถานทูตไทย ณ ต่างประเทศ มิใช่การกระทำผิดในราชอาณาจักร เพราะสถานทูตไทยในต่างประเทศไม่ใช่ราชอาณาจักรไทยตามมาตรา ๔ แต่โดยผลแห่งการกระทำที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักร ถือได้ว่านายสมานได้กระทำความผิดในราชอาณาจักรตาม ป.อ.มาตรา ๕ จึงลงโทษนายสมานฐานหมิ่นประมาทในราชอาณาจักรได้
- (เปรียบเทียบกับ ฎ.๖๕๙๓/๒๕๕๙)

• ตัวอย่าง

- เจ้าพนักงานได้รับแต่งตั้งจากทางราชการให้ไปซื้อสินค้าในต่างประเทศ แต่เจ้าพนักงานผู้นั้นได้รับสินบนจากพ่อค้าต่างประเทศ ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๙ โดยมีพ่อค้าคนไทยซึ่งเดินทางร่วมไปด้วยได้ร่วมกระทำความผิด แม้พ่อค้าคนไทยจะมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา ๑๔๙ ประกอบมาตรา ๘๖ ก็จะลงโทษพ่อค้าคนไทยในราชอาณาจักรตามมาตรา ๙ นี้ไม่ได้เพราะมิใช่เจ้าพนักงาน และจะลงโทษตามมาตรา ๘ ก็มีได้แม้จะมีการร้องขอให้ลงโทษจากรัฐบาลไทยเพราะความผิดตามมาตรา ๑๔๙ มิได้ถูกระบุในมาตรา ๘ ในกรณีนี้คงลงโทษในราชอาณาจักรได้เฉพาะเจ้าพนักงานนั้นเท่านั้นตามมาตรา ๙
- แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าการรับสินบนได้กระทำบนอากาศยานไทยซึ่งกำลังบินอยู่นอกราชอาณาจักร เช่นนี้ ต้องลงโทษเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔๙ โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคสอง

• คำถาม

- นายชัยคนไทยเป็นลูกจ้างมีหน้าที่ขับรถยนต์ของสถานทูตไทยในประเทศปานากัว นายเด่นเป็นข้าราชการประจำสถานทูตไทยมีหน้าที่รับเรื่องการขอยานพาหนะและกรอกข้อความในใบสั่งขอมรยนต์เพื่อเสนอนายเก่งอุปทูตลงลายมือชื่อในใบสั่งขอมรยนต์ นายเด่นให้นายชัยขับรถของสถานทูตไปส่งของส่วนตัวของตนที่สนามบิน นายชัยขับรถด้วยความประมาททำให้รถยนต์เสียหายคอมพิวเตอร์นำรถหลุดจึงลักเก็บเอาไว้เป็นของตน นายชัยแจ้งให้นายเด่นทราบเพื่อให้ออกใบสั่งขอมรยนต์ นายเด่นเกรงว่าผู้บังคับบัญชาจะรู้ว่าตนใช้ให้นายชัยนำรถทางราชการไปใช้ส่วนตัว จึงนำใบสั่งขอมรยนต์มากรอกข้อความว่ารถเกิดอุบัติเหตุในระหว่างปฏิบัติราชการแล้วลงลายมือชื่อนายเก่งปลอมในใบสั่งขอมรยนต์เสียเอง แต่ยังไม่ทันได้มอบให้นายชัย นายเก่งทราบเรื่องทั้งหมดเสียก่อน ต่อมานายชัยและนายเด่นถูกส่งตัวกลับมายังประเทศไทย นายเก่งเดินทางกลับมายังประเทศไทยแล้วได้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายชัยและนายเด่น ให้วินิจฉัยว่านายชัยและนายเด่นมีความผิดฐานใด และต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

• คำตอบ

- การที่นายชัยซึ่งเป็นลูกจ้างของสถานทูตไทยลักเอาคอมพิวเตอร์ไปเป็นของตนโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ นายจ้างตามมาตรา ๓๓๕(๑๑) ซึ่งเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๘) นายชัยคนไทยเป็นผู้กระทำความผิด นอกราชอาณาจักร นายเก่งอุปทูตเป็นผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษ นายชัยต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (ก) และวรรคสอง (๘) และการที่นายชัยมีหน้าที่เพียงขบถยนต์ ไม่ได้มีหน้าที่ในการรักษาทรัพย์ การลักเอาคอมพิวเตอร์ไปจึงไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่รักษาทรัพย์ เบียดบังเอาทรัพย์เป็นของตนโดยทุจริต ตามมาตรา ๑๔๗
- ส่วนนายเด่นเป็นข้าราชการสถานทูตไทย จึงเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาลไทย กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่ในการทำเอกสาร กรอกรข้อความลงในเอกสาร ด้วยการปลอมลายมือชื่อนายเก่ง จึงมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปลอมเอกสารตามมาตรา ๑๖๑ และมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริตตามมาตรา ๑๕๗ ด้วย เมื่อการกระทำของนายเด่นได้กระทำนอกราชอาณาจักรอันเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๙ นายเด่นจึงต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- นอกจากนี้การที่นายเด่นปลอมลายมือชื่อนายเก่งอุปทูตไทยในเอกสารใบสั่งซ่อมรถยนต์ ซึ่งเป็นเอกสารราชการ ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน จึงมีความผิดตามมาตรา ๒๖๕ อันเป็นความผิดที่ระบุไว้ใน มาตรา ๘ วรรคสอง (๒) นอกราชอาณาจักร นายเก่งผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษแล้วตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (ก) นายเด่นจึงต้องรับโทษตามมาตรา ๒๖๕ ในราชอาณาจักร

ผลคำพิพากษาในต่างประเทศ

- **มาตรา ๑๐**
- ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดตามมาตราต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๗(๒) และ (๓) มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า
- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว
- ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

- หากความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักรนั้นเป็นความผิดตามมาตรา ๗ (๑) (ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙) และ ๑/๑ (ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑ ถึงมาตรา ๑๓๕/๔) และความผิดตามมาตรา ๗ (๒ทวิ) (ความผิดเกี่ยวกับเพศตามมาตรา ๒๘๒, ๒๘๓) ศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นจะได้รับโทษมาแล้วจนครบถ้วนตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นความผิดร้ายแรง ถือว่าเป็นข้อยกเว้นหลัก “บุคคลจะไม่ถูกพิจารณาคดีซ้ำสองในความผิดเดียว”
- **ฎ. ๔๙๐๑/๒๕๕๕** ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษจำเลยข้อหาค้าประเวณี แต่คดีนี้จำเลยกระทำความผิดข้อหาเป็นธุระจัดหาซึ่งบุคคลใดเพื่อการอนาจารและเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีเป็นคนละข้อหากัน และการกระทำต่างกันการห้ามมิให้ลงโทษจำเลยในราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐ ต้องเป็นการลงโทษเพราะการกระทำเดียวกันคือ เมื่อลงโทษข้อหาใดในต่างประเทศแล้วจะลงโทษข้อหาเดียวกันซ้ำในราชอาณาจักรอีกไม่ได้ ดังนั้นคดีนี้ย่อมลงโทษจำเลยได้

• มาตรา ๑๑

- ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว
- ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า
- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

- ในกรณีที่รัฐบาลไทยร้องขอ หากศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นรับโทษจนพ้นโทษแล้ว จะลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรอีกไม่ได้ แต่ถ้าศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นยังมิได้รับโทษเลยเพราะหลบหนี ศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรอีกได้
- ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศจนพ้นโทษแล้วโดยที่รัฐบาลไทยไม่ได้ร้องขอ กรณีศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้
- ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศแต่ยังไม่พ้นโทษ ไม่ว่ารัฐบาลไทยจะร้องขอให้ลงโทษหรือไม่ ศาลไทยยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้ โดยจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ลงโทษเลยก็ได้ โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

• คำถาม

- นายซิงค์คนสัญชาติอินเดียโดยสารเครื่องบินสายการบินชั้นประหยัดของสายการบินแอร์อินเดียเพื่อเดินทางจากประเทศอินเดียมายังประเทศไทย ระหว่างที่เครื่องบินอยู่เหนือน่านฟ้าในทะเลหลวง นายซิงค์ได้แอบไปนั่งในชั้นธุรกิจ นางสาวสวยแอร์โฮสเตสคนสัญชาติไทยเห็นจึงขอให้กลับไปนั่งในที่เดิม นายซิงค์ไม่พอใจจึงใช้มีดทำร้ายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัส นายซิงค์ปัดคนสัญชาติอินเดียเข้าไปห้าม นายซิงค์กำลังโมโหได้ใช้มีดกรีดเสื้อของนายซันชาติแล้วเดินกลับไปนั่งในที่เดิม เมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว นางสาวสวยและนายซันร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ต่อมานายซิงค์ถูกฟ้องฐานทำร้ายร่างกายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัสตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๗ และฐานทำให้เสียทรัพย์ของนายซันตามมาตรา ๓๕๘ ดังนี้ นายซิงค์จะถูกลงโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่

• คำตอบ

- นายชิงค์ใช้มีดทำร้ายร่างกายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัสในเครื่องบินของสายการบินแอร์อินเดียระหว่างบินอยู่เหนือน่านฟ้าในทะเลหลวง เป็นกรณีที่นายชิงค์กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร เมื่อนายชิงค์ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และนางสาวสวยเป็นคนไทยซึ่งเป็นผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ขอให้ลงโทษแล้ว อีกทั้งความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้รับอันตรายสาหัสเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ (๕) ดังนั้น นายชิงค์ย่อมถูกลงโทษในราชอาณาจักรได้ โดยอาศัยมาตรา ๘(๗)(๕)
- การที่นายชิงค์ใช้มีดกรีดเสื้อนายชันชาด แม้จะเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ อันเป็นความผิดที่ระบุในมาตรา ๘ (๑๓) ก็ตาม แต่นายชันผู้เสียหายเป็นคนต่างด้าว จึงถือไม่ได้ว่าคนไทยเป็นผู้เสียหาย กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา ๘ (๗) ที่นายชิงค์จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร (ข้อสอบสมัย ๕๒)

• คำถาม

- นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา กับพวก ร่วมวางแผนการปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นายเอกใช้บ้านของตนเป็นที่วางแผนและจัดหาอาวุธปืนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปล้นทรัพย์ แต่ไม่ได้ไปร่วมปล้นทรัพย์ด้วย นายโทเป็นคนขับเรือพาพรรคพวกเข้าไปในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรอรับพรรคพวกหลังจากได้ปล้นทรัพย์แล้ว นายตรีและนายจัตวากับพวก ร่วมกันใช้อาวุธปืนปล้นทรัพย์สำเร็จ แล้วพากันหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย
- ให้วินิจฉัยว่า นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่ เพียงใด

คำตอบ

นายตรีและนายจัตวากับพวก ร่วมกันปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และความผิดฐานปล้นทรัพย์เป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๙) และผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย ตามมาตรา ๘ (ก) หากรัฐบาลของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษ นายตรีและนายจัตวาก็จักต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- ส่วนนายเอกแม้มิได้ร่วมปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแต่ได้ร่วมวางแผนและจัดหาอาวุธปืนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปล้นทรัพย์ เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกที่กระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖
- ส่วนนายโทมิได้ร่วมปล้นทรัพย์แต่ได้ร่วมวางแผนและเป็นคนขับเรือพาพรรคพวกเข้าไปในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรอรับพรรคพวกหลังจากได้ปล้นทรัพย์แล้ว เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ก่อนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖
- นายเอกและนายโทเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นกระทำความผิดซึ่งการสนับสนุนได้กระทำในราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่งต่อเมื่อสามารถลงโทษตัวการในราชอาณาจักรได้เสียก่อน หากไม่สามารถลงโทษตัวการในราชอาณาจักรแล้วก็ไม่อาจลงโทษผู้สนับสนุนภายในราชอาณาจักรได้ และกรณีที่คนไทยเป็นผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร มาตรา ๘(ก) มีเงื่อนไขว่า ศาลจะลงโทษนายตรีและนายจัตวาภายในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อรัฐบาลแห่งประเทศซึ่งความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษเท่านั้น หากรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดเกิดหรือผู้เสียหายไม่ได้ร้องขอให้ลงโทษแล้ว ศาลจะลงโทษนายตรีและนายจัตวาภายในราชอาณาจักรไม่ได้ และจะมีผลทำให้ไม่สามารถลงโทษนายเอกและนายโทได้เช่นกัน

• คำถาม

นายเอกกับนายตันคนไทยได้รับทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอินเดียด้วยกัน ขณะอยู่ที่ห้องผู้โดยสารขาออกที่สนามบินประเทศอินเดีย นายเอกกับนายตันมีปากเสียงกัน นายเอกถือโอกาสล้วงเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อของนายตันไป ๕,๐๐๐ บาท นายตันโกรธมาก เมื่อเดินทางกลับมาถึงประเทศไทย นายตันยังโกรธอยู่จึงไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนว่านายเอกชกต่อย ตนจนได้รับอันตรายแก่กายแล้วยังลักเอาเงินของตนไป ๕,๐๐๐ บาท ที่สนามบินอินเดียอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ นายเอกและนายตันจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่อย่างไร

• คำตอบ

- นายเอกล้วงเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อของนายตันไป เป็นการลักทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๔ เมื่อกระทำความผิดที่สนามบินประเทศอินเดีย เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๘) และผู้กระทำความผิดเป็นคนไทยตามมาตรา ๘(ก) เมื่อนายตันผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายเอก นายเอกต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- ส่วนการที่นายตันไปแจ้งความร้องทุกข์ว่าตนถูกชกต่อยและถูกเอาเงินไปอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งเป็นการกระทำของนายตันเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาเพื่อเกลี้ยให้นายเอกได้รับโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ นายตันจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๗๒, มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง และเมื่อความผิดฐานชิงทรัพย์มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป นายตันจึงมีความผิดตามมาตรา ๑๘๑(๑) ด้วย นายตันกระทำความผิดในราชอาณาจักร จึงต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง

โทษ

อาจารย์ชลวัชร อัครพิริยอนันต์

ประเภทของโทษและวิธีการลงโทษ

- ▶ โทษอาญามีเฉพาะที่กำหนดในมาตรา ๑๘ เท่านั้น วิธีการอย่างอื่นไม่ใช่โทษทางอาญา เช่น การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งจำเลยที่เป็นเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ
- ▶ โทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ มีดังนี้
- ▶ (๑) โทษประหารชีวิต
 - ▶ โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี
 - ▶ ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี
 - ▶ ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย (มาตรา ๑๙)

▶ **ฎ. ๕๘๒๖/๒๕๕๘** ป.อ. มาตรา ๑๘ วรรคสาม บัญญัติว่าในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษห้าสิบปี การที่ศาลอุทธรณ์ ภาค ๗

จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๐ และ ๘๓ ขณะกระทำความผิดจำเลยมีอายุ ๑๕ ปีเศษ ลดมาตราส่วนโทษให้ กึ่งหนึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๗๕ ประกอบมาตรา ๑๘ วรรคสอง และวรรคสาม แล้วคงจำคุก ๒๕ ปี จำเลย ให้การรับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่งตาม ป.อ.มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑๒ ปี ๖ เดือนนั้น ไม่ถูกต้อง เพราะจะทำให้เด็กได้รับโทษเท่ากับผู้ใหญ่ ต้องเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นห้าสิบปีเสียก่อน แล้วจึงนำ มาตรา ๘๐ ที่ให้ระวางโทษสองในสามของโทษห้าสิบปีมาปรับ ดังนั้น เมื่อลดมาตราส่วนโทษกึ่งหนึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๗๕ ประกอบมาตรา ๑๘ วรรคสามแล้ว โทษจำคุกที่กำหนดแก่จำเลยคือ ๑๖ ปี ๘ เดือน จำเลยให้การรับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามมาตรา ๗๘ แล้วคงจำคุก ๘ ปี ๔ เดือน

▶ (๒) โทษจำคุก (มาตรา ๒๑)

- ▶ ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วย และให้

นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

- ▶ ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินราชการ
- ▶ เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

-
- ▶ กฎ. ๕๓๔๗/๒๕๕๐ ป.อ. มาตรา 21 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ” ดังนั้น การที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยกระหนละ 6 เดือน รวม 18 กระหน เป็นโทษจำคุก 9 ปี นั้น ไม่ถูกต้อง เพราะการวางโทษเป็นปีทำให้จำเลยต้องรับโทษมากกว่าการวางโทษจำคุกเป็นเดือนตามบทบัญญัติดังกล่าว
 - ▶ กฎ. ๔๐๖๐/๒๕๖๔ จำเลยที่ ๑ กระทำผิดหลายกรรมต่างกัน ศาลชั้นต้นรวมโทษทุกกระหนแล้วจึงลดโทษให้จำเลยที่ ๑ แทนที่จะลดโทษแต่ละกระหนก่อนแล้วจึงรวมโทษย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลยที่ ๑ มากกว่าการลดโทษแต่ละกระหนแล้วจึงรวมเข้าด้วยกัน เนื่องจากหากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน แต่ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการตาม ป.อ.มาตรา ๒๑ วรรคสอง ดังนั้นหากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือน เมื่อรวมรวมโทษจำคุกได้ ๑๒ เดือน จำเลยที่ ๑ ย่อมรับโทษจำคุก ๓๖๐ วัน แต่ถ้ารวมเป็น ๑ ปีแล้ว จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ จะได้รับโทษจำคุก ๓๖๖ วัน

▶ การนับโทษจำคุก (มาตรา ๒๒)

- ▶ โทษจำคุกให้เริ่มแต่วันมีคำพิพากษา แต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น
- ▶ ในกรณีที่คำพิพากษากล่าวไว้เป็นอย่างอื่น โทษจำคุกตามคำพิพากษาเมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาในคดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้วต้องไม่เกินอัตราโทษชั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา ๙๑

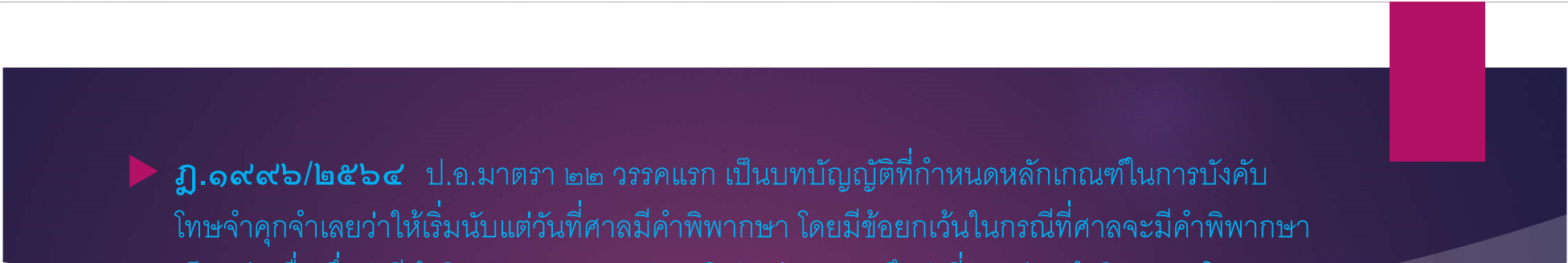
- ▶ “เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น” หมายถึง ผู้ต้องโทษจำคุกอาจจะไม่ได้รับโทษจำคุกในวันที่มีคำพิพากษาก็ได้ แต่อาจรับโทษต่อจากโทษจำคุกในคดีก่อน
- ▶ หากในคดีแรกไม่มีโทษจำคุก ศาลในคดีหลังก็ไม่อาจนับโทษต่อได้ เช่น ในคดีแรกจำเลยต้องชั่งตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์พอแก่โทษแล้ว ศาลชั้นต้นจึงปล่อยตัวไป ดังนี้ แม้ในคดีแรกยังอยู่ในระหว่างการฎีกา ศาลในคดีหลังก็จะขอให้นับโทษต่อไม่ได้ เพราะไม่มีโทษจำคุกในคดีแรกที่จะให้นับโทษต่อ (ฎ.

๓๓๓๒/๒๕๓๑)

- ▶ หากในคดีแรกศาลพิพากษาลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกตามมาตรา ๒๓ ดังนี้คดีหลังสามารถนับโทษต่อได้
 - ▶ ฎ.๖๘๒๒/๒๕๔๐ เมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย แต่โทษจำคุกจำเลยไม่เกินสามเดือน จึงให้ลงโทษกักขังแทน ตาม ป.อ.มาตรา ๒๓ และกำหนดวันเวลากักขังคงเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา ดังนั้นเมื่อโทษกักขังเป็นเพียงโทษที่ลงแทนโทษจำคุก ศาลจึงอาศัยอำนาจตาม มาตรา ๒๒ ให้นับโทษกักขังติดต่อกันได้

- ▶ โทษจำคุกเพราะละเมิดอำนาจศาล หากมีการละเมิดอำนาจศาลหลายครั้ง ก็นับโทษคดีหลังต่อจากโทษจำคุกคดีแรกได้
- ▶ ฎ.๗๔๑๓/๒๕๕๔ ผู้ถูกกล่าวหาถูกลงโทษผิดมรรยาททนายความตามพระราชบัญญัติทนายความฯ มาตรา ๕๒(๒) ที่ห้ามทำการเป็นทนายความภายในกำหนดเวลา ฉะนั้น การที่ผู้ถูกกล่าวหาทำคำให้การให้จำเลย ๑ ครั้งและว่าความในฐานะทนายความจำเลยอีก ๓ ครั้งในการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นสำหรับคดีนี้ จึงเป็นการกระทำที่ปราศจากอำนาจพึงกระทำได้เพราะผู้ถูกกล่าวหายังไม่พ้นกำหนดห้ามทำการเป็นทนายความดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการประพฤติตนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลเสร็จเด็ดขาดในแต่ละครั้งที่ผู้ถูกกล่าวหากระทำ กรณีเป็นการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหลายกรรมต่างกัน มิใช่เป็นการกระทำต่อเนื่องกันซึ่งต้องลงโทษผู้ถูกกล่าวหาทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑และเมื่อความปรากฏต่อศาลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเช่นเดียวกันนี้อีกหลายคดี ศาลจึงมีอำนาจให้นับโทษของผู้ถูกกล่าวหาต่อจากคดีอื่นได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง

- ▶ ศาลนับโทษจำคุกจำเลยคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีอื่นของศาลชั้นต้นได้ แม้ว่าคดีอื่นจะยังไม่ถึงที่สุด
- ▶ ฎ. ๑๐๘๙/๒๕๕๐ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ว่าจำเลยเป็นบุคคลเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๙๖๔/๒๕๔๖ ของศาลชั้นต้น ซึ่งศาลพิพากษาให้จำคุก ๔ ปี ๖ เดือน จำเลยยังต้องถูกบังคับตามคำพิพากษาอยู่ แม้คดีดังกล่าวจะยังไม่ถึงที่สุดและอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ ก็ไม่ใช่เหตุที่จะนำมานับโทษจำคุกต่อไม่ได้
- ▶ ฎ. ๕๓๘๗/๒๕๔๗ การนับโทษต่อจากสำนวนคดีเรื่องใดจะต้องปรากฏว่าคดีเรื่องนั้นศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยไว้ก่อนแล้ว เมื่อศาลพิพากษาคดีเรื่องหลังจึงจะนับโทษต่อจากกำหนดโทษในสำนวนคดีเรื่องก่อนได้ เมื่อปรากฏจากคำฟ้องฎีกาของจำเลยที่ ๒ แจ้งชัดแล้วว่าคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษจำเลยต่อ่นั้น ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำเลยแม้ว่าคดีดังกล่าวที่โจทก์ขอให้นับโทษจำเลยต่อจะยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ยังไม่ถึงที่สุดดังที่จำเลยที่ ๒ กล่าวอ้างก็ตาม แต่เมื่อศาลอุทธรณ์ยังไม่ได้พิพากษากลับให้ยกฟ้อง โจทก์จำเลยจึงยังคงต้องถูกบังคับตามคำพิพากษาในคดีดังกล่าวอยู่ การที่คดียังไม่ถึงที่สุดจึงไม่ใช่เหตุที่จะนำมานับโทษจำเลยต่อไม่ได้

-
- ▶ **ฎ.๑๙๙๖/๒๕๖๔** ป.อ.มาตรา ๒๒ วรรคแรก เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับโทษจำคุกจำเลยว่าให้เริ่มนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา โดยมีข้อยกเว้นในกรณีที่ศาลจะมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น ซึ่งวันมีคำพิพากษตามบทบัญญัติดังกล่าวหมายถึงวันที่ศาลอ่านคำพิพากษาโดยเปิดเผยตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๒ และ ๑๘๘ โดยคำพิพากษาไม่จำเป็นต้องถึงที่สุด เพราะเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วจำเลยย่อมต้องถูกบังคับโทษตามคำพิพากษานั้น แม้ต่อมาภายหลังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะพิพากษาแก้โทษจำคุกก็ไม่มีผลต่อวันเริ่มนับโทษจำคุกแต่อย่างใด การที่คดียังไม่ถึงที่สุดจึงไม่ใช่เหตุที่จะนำมานับโทษต่อไม่ได้

▶ (๓) โทษกักขัง

- ▶ มาตรา ๒๔- ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขัง ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน
- ▶ ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้ นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับ ประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้
- ▶ ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามวรรคหนึ่งหรือวรรค สอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึงพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพ ได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควร กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่ง มิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้ นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ กรณีเช่นนี้ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ และ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวยินยอม ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ ควบคุมดูแลและให้ถือว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายนี้

► การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก (มาตรา ๒๗)

- ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังตามมาตรา ๒๓ (คือผู้ที่กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและศาลในคดีนั้นเห็นว่าโทษที่จะลงไม่เกินสามเดือน โดยไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือเคยได้รับโทษจำคุกแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลในคดีหลังจึงได้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังไม่เกินสามเดือน) ได้รับโทษกักขังอยู่ ปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

- (๑) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (๒) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (๓) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก
- ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

- ▶ ศาลจะเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกตามมาตรา ๒๗ วรรคสองได้ ก็เฉพาะกรณีที่ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุกตามมาตรา ๒๓ เท่านั้น ดังนั้น หาก

- ▶ ๑) มีการกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา ๒๙

- ๒) มีการกักขังเพราะไม่ยอมส่งทรัพย์สิน หรือไม่ยอมชำระราคาทรัพย์สินที่ปรับตามมาตรา ๓๗ หรือ

- ▶ ๓) มีการกักขังเพราะไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือยอมทำทัณฑ์บน แต่หาประกันไม่ได้ตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง

- ▶ **ไม่อาจนำมาตรา ๒๗ ในการเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกได้**

- ▶ (แต่มี ฎ. ๔๐๓/๒๕๑๗ วินิจฉัยว่าผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา ๒๙ ในระหว่างที่รับโทษกักขังอยู่ได้ทำผิดข้อกำหนดตามมาตรา ๒๗ ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกได้ ซึ่งฎีกาฉบับนี้ไม่น่าจะตรงกับหลักกฎหมายในมาตรา ๒๗)

▶ ๔. โทษปรับ

- ▶ มาตรา ๒๘ — ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล
- ▶ บทบังคับเพื่อให้ได้ค่าปรับ
- ▶ มาตรา ๒๙ — ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้
- ▶ ความในวรรคสองของมาตรา ๒๙ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ
- ▶ ฎ.๑๓๗๕/๒๕๐๓ ศาลลงโทษปรับจำเลย จำเลยชำระค่าปรับบางส่วนแล้ว จำเลยขอให้ศาลสั่งคืนค่าปรับโดยจำเลยขอถูกกักขังแทนค่าปรับ ดังนี้ ศาลสั่งคืนค่าปรับให้จำเลยไม่ได้ เพราะการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับก็ดี การกักขังแทนค่าปรับก็ดี เป็นวิธีการขดใช้ค่าปรับที่ยังไม่ชำระเท่านั้น

- ▶ **ฎ.๑๕๑๕/๒๕๔๗** ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย ๖ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ ๒ ปี ให้คุมความประพฤติจำเลยโดยให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติทุก ๓ เดือนต่อครั้ง มีกำหนด ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ , ๓๐ ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำคุกจำเลย ๑ เดือน ไม่ปรับ ไม่รอกการลงโทษ และไม่คุมความประพฤติ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ แม้จำเลยได้ชำระค่าปรับและรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติอันเป็นการปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นครบถ้วนแล้ว เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษาแก้เป็นไม่ปรับ จำเลยย่อมขอรับเงินค่าปรับที่ชำระไปแล้วคืนได้
- ▶ **ฎ.๑๐๔๘๘/๒๕๕๘** ป.อ. มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า “โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด” เมื่อจำเลยถึงแก่ความตายในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา โทษตามคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองจึงเป็นอันระงับไปตามบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อผู้ร้องซึ่งเป็นทายาทของผู้ตายยื่นคำร้องขอคืนค่าปรับที่จำเลยชำระต่อศาลตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จึงต้องคืนเงินค่าปรับให้แก่ผู้ร้อง

- **ฎ. ๓๒๘๗/๒๕๓๔** จำเลยต้องคำพิพากษาศาลฎีกาให้ลงโทษปรับ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำเลยชำระค่าปรับภายใน ๓๐ วัน แต่เนื่องจากค่าปรับมีจำนวนสูงมากกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ จึงให้กักขังจำเลยแทนค่าปรับไปพลางก่อน ดังนี้ เป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับไปพลางก่อนเพื่อให้จำเลยนำเงินมาชำระค่าปรับ มิใช่เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นให้กักขังจำเลยแทนค่าปรับเสียทีเดียว เมื่อศาลชั้นต้นสั่งให้กักขังจำเลยจนครบกำหนด ๓๐ วันแล้ว จำเลยก็ยังไม่ชำระค่าปรับเช่นนี้แสดงว่าจำเลยฝ่าฝืนไม่ชำระค่าปรับ ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจสั่งให้ยึดทรัพย์สินของจำเลยเพื่อใช้ค่าปรับได้ไม่เป็นการผิดเจตนารมณ์ ของประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๙.

▶ การกักขังแทนค่าปรับ

- ▶ ให้ถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สองแสนบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้ (มาตรา ๓๐ วรรคแรก)
- ▶ ในกรณีถูกกักขังแทนค่าปรับตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไปแล้ว ต่อมาศาลฎีกามีคำพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ยกฟ้อง ก็ไม่ต้องจ่ายเงินค่าปรับคืนให้แก่จำเลยเพราะเหตุถูกกักขัง (ฎ.๖๗๘๘/๒๕๕๙)
- ▶ หากจะกักขังเกิน ๑ ปี ศาลจะต้องระบุให้ชัดเจนในคำพิพากษา มิฉะนั้นจะกักขังเกิน ๑ ปีไม่ได้

- ▶ **ฎ.๘๗๖๘/๒๕๕๗** การกักขังแทนค่าปรับตาม ป.อ. มาตรา ๓๐ วรรคแรก ให้ถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑ ปีแต่ไม่เกิน ๒ ปี ก็ได้ แต่ศาลจะต้องสั่งไว้ให้ชัดเจน หากศาลไม่ได้สั่งไว้เป็นอย่างอื่นโดยชัดเจน ก็จะกักขังเกินกำหนด ๑ ปี ไม่ได้ ถึงแม้ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป เมื่อศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งให้กักขังจำเลยทั้งสองไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น หากจะกักขังแทนค่าปรับก็กักขังได้เพียง ๑ ปี

- ▶ **หากจำเลยเป็นนิติบุคคล ศาลจะให้บังคับชำระค่าปรับตามมาตรา ๓๐ ไม่ได้**

- ▶ **ฎ.๖๗๕๔/๒๕๕๔** จำเลยทั้งสองกระทำความผิดโดยเป็นตัวการร่วมกันและจำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคล จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเรื่องการกักขังแทนค่าปรับมาใช้บังคับแก่จำเลยที่ ๑ ได้ที่ศาลชั้นต้นให้บังคับชำระค่าปรับแก่จำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐ ด้วยจึงไม่ถูกต้อง

- ▶ การชำระค่าปรับต้องกระทำภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด คือ ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษา
- ▶ ฎ. ๔๘๙๙/๒๕๕๐ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษปรับจำเลย จำเลยจะต้องชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษาดำเนินการ ป.อ. มาตรา ๒๙ จำเลยจะขอชำระค่าปรับเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง หาได้ไม่
- ▶ ในกรณีที่ศาลพิพากษาปรับผู้กระทำความผิดหลายคนในความผิดอันเดียวกัน การปรับต้องเรียงตามรายตัวบุคคล (มาตรา ๓๑) เช่น ศาลพิพากษาจำคุกจำเลยทั้งสองคนละ ๒ ปี และปรับ ๔๐,๐๐๐ บาท ดังนี้จำเลยแต่ละคนต้องชำระค่าปรับคนละ ๔๐,๐๐๐ บาท
- ▶ กรณีจำเลยเป็นผู้ต้องโทษกักขังแทนโทษปรับและได้รับโทษกักขังแล้วบางส่วน ต่อมา มี พ.ร.ฎ.อภัยโทษให้ผู้ต้องกักขังได้รับพระราชทานอภัยโทษ ต้องถือว่าโทษกักขังในส่วนที่เหลือเป็นอันสิ้นสุดลง จะไปบังคับคดีกับทรัพย์สินของจำเลยเพื่อนำมาชำระค่าปรับในส่วนที่เหลือไม่ได้

ฎ. ๓๑๘๙/๒๕๖๔ (ประชุมใหญ่)

การกักขังเป็นโทษประการหนึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๑๘ และตามมาตรา ๒๙ มาตรา ๒๙/๑ และมาตรา ๓๐ แห่ง ป.อ. กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับต้องชำระค่าปรับภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษา หากมิได้มีการชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลานั้น ผู้ต้องโทษปรับจะถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นอาจถูกกักขังแทนค่าปรับ ดังนั้น เมื่อศาลชั้นต้นลงโทษปรับ โดยหากไม่ชำระค่าปรับให้กักขังจำเลยมีกำหนด ๑ ปี แทนค่าปรับ

-
- ▶ ๓,๘๘๗,๐๒๕ บาท และจำเลยไม่มีเงินชำระค่าปรับจนต้องรับโทษกักขัง จึงเป็นกรณีที่โทษเดิมตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นซึ่งเป็นโทษปรับ ได้เปลี่ยนไปเป็นโทษกักขังจำเลยมีกำหนดระยะเวลา ๑ ปี แทน เพราะหากจำเลยถูกกักขังครบ ๑ ปี โทษตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นย่อมสิ้นสุดลง ไม่มีโทษปรับที่จะต้องถูกบังคับอีกต่อไป ต่อมาเมื่อมี พ.ร.ฎ.พระราชทานอภัยโทษ พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๕ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ วินิจฉัยว่า บทบัญญัติของกฎหมาย

ดังกล่าวเป็นการพระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษเด็ดขาดในกรณีที่ผู้นั้นยังไม่ได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือยังไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับให้ได้รับการปล่อยตัวไปโดยไม่ต้องรับโทษเท่านั้น แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อนำมาขายทอดตลาดชำระเป็นค่าปรับด้วย การยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของจำเลยเพื่อบังคับค่าปรับในส่วนที่เหลือจึงมิได้รับพระราชทานอภัยโทษไปแต่อย่างใดนั้น หมายถึงเฉพาะนักโทษเด็ดขาดซึ่งยังไม่ได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือยังไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไปโดยไม่ต้องรับโทษ แต่ไม่รวมถึงการยึดหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อนำออกขายทอดตลาดชำระเป็นค่าปรับด้วย ตามมาตรา ๕ วรรคสอง แต่ในส่วนของจำเลยคดีนี้ เป็นนักโทษเด็ดขาดและเป็นผู้ต้องกักขังแล้วตามคำสั่งของศาลชั้นต้น จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๑) หาใช้วรรคสองไม่ถือว่า โทษกักขังในส่วนที่เหลืออยู่ซึ่งจำเลยจะต้องรับเป็นอันสิ้นสุดลงอันเป็นไปตามผลของกฎหมาย โทษตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นจึงสิ้นสุดลง ไม่แตกต่างจากการที่จำเลยถูกกักขังครบ ๑ ปี จึงไม่มีโทษปรับที่จำเลยจะต้องถูกบังคับอีกต่อไป การที่ศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับโทษปรับ และยกคำร้องของจำเลยที่ขอให้เพิกถอนหมายบังคับคดี จึงเป็นการไม่ชอบ

▶ ๕. โทษริบทรัพย์สิน

▶ การริบทรัพย์สินแบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี

- ▶ (๑) ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ ไม่ว่าจะเป็นของผู้ใดก็ตาม (มาตรา ๓๒)
- ▶ (๒) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (มาตรา ๓๔)
- ▶ (๓) ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (มาตรา ๓๓)

- ▶ (๑) ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอไม่ว่าจะเป็นของผู้ใด
- ▶ คือ ทรัพย์สินที่ ทำ หรือ มีไว้เป็นความผิด ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ (มาตรา ๓๒) เช่น ยาเสพติด เงินตราปลอม แผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ปลอม แผ่นป้ายแสดงการเสียภาษีประจำปีและใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ที่มีผู้ทำปลอมขึ้น อาวุธปืนไม่มีทะเบียน
- ▶ ฎ. ๙๒๒๖/๒๕๕๗ อาวุธปืนของกลางเป็นอาวุธปืนไม่มีเครื่องหมายทะเบียน ผู้ใดมีไว้ย่อมเป็นความผิด การที่ศาลล่างทั้งสองมีคำพิพากษาให้ริบ จึงชอบด้วย ป.อ. มาตรา ๓๒
- ▶ การมีอาวุธปืนมีทะเบียนของผู้อื่นไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ถือว่าอาวุธปืนดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด
- ▶ ฎ. ๘๔๗๔/๒๕๕๗ จำเลยกระทำความผิดฐานมีอาวุธปืนมีทะเบียนของผู้อื่นไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ความผิดจึงอยู่ที่การไม่ได้รับใบอนุญาต หากทำให้อาวุธปืนและซองกระสุนปืนที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนผิดกฎหมายไปไม่ อาวุธปืนดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดอันจะพึงต้องริบ และไม่ใช้ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๒, ๓๓ ไม่อาจริบตามคำขอท้ายฟ้องของโจทก์ได้ ชอบที่จะต้องส่งคืนแก่เจ้าของ

- ▶ **ฎ.๗๙๐๑/๒๕๖๐** สำหรับอาวุธปืนของกลางแม้เป็นอาวุธปืนที่มีทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย แต่การที่จำเลยใช้
อาวุธปืนดังกล่าวยิงขึ้นฟ้าเพื่อให้ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ เกิดความกลัวหรือความตกใจและกระสุนปืนถูกบ้าน
ของผู้เสียหายที่ ๓ ได้รับความเสียหาย กรณียอมถือว่าอาวุธปืนของกลางเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความ
ผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๘ อันพึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๓(๑) มิใช่เป็นกรณีที่ศาล
อุทธรณ์ภาค ๑ รับอาวุธปืนของกลางเพราะจำเลยใช้ในการกระทำความผิดฐานพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง
หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้
เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.๒๔๙๐ มาตรา ๘ ทวิ วรรคหนึ่ง, ๗๒ ทวิ วรรคสอง

- ▶ (๒) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด
- ▶ มาตรา ๓๔
- ▶ บรรดาทรัพย์สิน (๑) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๙ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๒๐๑ หรือมาตรา ๒๐๒ หรือ (๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด
- ▶ ทรัพย์สินตามมาตรา ๓๔ นี้จะริบได้จะต้องมีการได้ให้กันแล้ว
- ▶ หากการให้ทรัพย์สินไม่เป็นความผิดตามมาตราที่ระบุไว้ ก็จะริบทรัพย์สินที่ได้ให้นั้นไม่ได้

▶ **ฎ. ๑๒๖๒/๒๕๕๗** การที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ต้องเปิดความต่อศาลตามความสัจจริงในระหว่างเป็นพยานในคดีที่ผู้กระทำความผิดถูกฟ้องนั้น เป็นหน้าที่อย่างเดียวกับประชาชนทั่วไป หากใช่เป็นหน้าที่โดยตรงอันสืบเนื่องมาจากที่เป็นเจ้าพนักงานผู้จับกุมผู้กระทำความผิดไม่ หน้าที่ที่ต้องเปิดความตามความสัจจริงจึงไม่เป็นการกระทำการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานโดยเฉพาะ แม้จำเลยทั้งสามจะให้และรับว่าจะให้เงินแก่เจ้าพนักงานตำรวจเพื่อจูงใจให้เปิดความผิดไปจากความจริง ก็ไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๔

▶ ส่วนของกลางนั้น เมื่อการกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิด จึงต้องคืนของกลางแก่เจ้าของ

- ▶ (๓) ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะรับหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

- ▶ มาตรา ๓๓

- ▶ ในการรับทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจรับตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ
- ▶ (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- ▶ (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด
- ▶ เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด
- ▶ ฎ.๑๙๕๘/๒๕๑๘ จำเลยใช้อุบายหลอกลวงหญิงผู้เสียหายว่าจะให้เสื้อผ้า ๑ ตลับ ผู้เสียหายหลงเชื่อตามไปเอาจากจำเลยที่สวนหลังบ้าน แล้วจำเลยกระทำอนาจารผู้เสียหาย ดังนี้ จำเลยมีความผิดฐานหลอกลวงหญิงไปเพื่อการอนาจารกระทางหนึ่ง และฐานกระทำอนาจารอีกกระทางหนึ่ง เสื้อผ้าของกลางเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิด ต้องรับ

- ▶ **ฎ. ๓๓๕๕/๒๕๒๘** จำเลยขับรถยนต์ของกลางชนท้ายรถจักรยานที่ร้อยตำรวจตรี ส. ขับขี่โดยมีเจตนาทำร้าย เพราะโกรธเคืองที่จับจำเลยมาสถานีตำรวจและไม่ยอมปล่อยจำเลยตามคำขอร้องของจำเลย จนร้อยตำรวจตรี ส. ได้รับบาดเจ็บ จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๖ รถยนต์ของกลางจึงเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจริบเสียได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓

- ▶ **ฎ. ๖๘๖/๒๕๒๙** รถจักรยานยนต์ของกลางที่จำเลยที่ 1 กับพวกใช้แล่นไล่ตามและขับปาดหน้ารถจักรยานยนต์ผู้เสียหายให้หยุดเพื่อทำการปล้นทรัพย์ผู้เสียหายถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ศาลมีอำนาจสั่งริบตามป.อ.มาตรา 33

- ▶ **ฎ. ๒๐๙๑/๒๕๓๐** จำเลยร่วมกับ ม. วางแผนฆ่าผู้เสียหายโดยใช้รถยนต์กระบะไปดักรอผู้เสียหายที่สถานีบริการน้ำมันและขับรดดังกล่าวตามรถผู้เสียหายไป แล้ว **ม. ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายขณะรถยนต์กระบะกำลังแซงรถของผู้เสียหายขึ้นไป** ดังนั้นรถยนต์กระบะดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจสั่งริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓

▶ **ฎ.๗๑๑๐/๒๕๕๙** จำเลยใช้รถบรรทุกลากจูงและรถบรรทุกกึ่งพ่วงของกลางมีน้ำหนักบรรทุกรวมน้ำหนักรถเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ถึง ๑๐,๔๐๐ กิโลกรัม เพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ทางหลวงแผ่นดิน ทั้งยังมีผลกระทบต่อผู้ร่วมใช้เส้นทางสัญจรไปมาที่ต้องเสี่ยงต่ออันตรายอันเกิดจากสภาพแห่งท้องถนนที่ได้รับความเสียหาย ทำให้ยากต่อการควบคุมให้รถแล่นไปได้อย่างปลอดภัย ซึ่งอาจมีผลก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นได้ ดังนั้น รถบรรทุกลากจูงและรถบรรทุกกึ่งพ่วงของกลางซึ่งใช้ในการกระทำความผิดจึงเป็นทรัพย์สินที่สมควรต้องริบ

▶ **ฎ.๖๗๓๖/๒๕๕๘** รถยนต์ของกลางที่จำเลยใช้ขับในขณะเมาสุราและขับรถหลบหนีด้วยความเร็วสูงโดยไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่นถือเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดตามฟ้องโดยตรงอันพึงริบตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ (๑)

▶ **ฎ.๖๖๗๔/๒๕๓๘** ความผิดฐานแข่งรถในทางโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจรตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๓๔ นั้นนอกจากจะเป็นความผิดที่เกิดขึ้นเพราะละเว้นกระทำคือไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจรแล้ว ยังเป็นความผิดที่เกิดขึ้นเพราะการกระทำคือการแข่งรถด้วย รถจักรยานยนต์ของกลางที่ใช้แข่งขันกันจึงเป็นทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ (๑)

▶ **ฎ.๓๖๐๘/๒๕๓๗** โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย มิได้ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานเสพและจำหน่ายเฮโรอีนโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนี้ แม้เจ้าพนักงานจะจับจำเลยทั้งสองได้พร้อมกับยึดได้เฮโรอีนจำนวน ๑๑๕ หลอด ธนบัตรไทยชนิดต่าง ๆ จำนวน ๗๐,๕๑๐ บาท และสมุดฝากเงินธนาคาร ๒ แห่ง กับไซลิ่งค์พร้อมเข็มฉีดยา ๕ ชุด ซึ่งโจทก์อ้างว่าเป็นเงินที่จำเลยทั้งสองได้มาจากการจำหน่ายเฮโรอีน กับเป็นอุปกรณ์ในการเสพเฮโรอีนของจำเลยตามลำดับ แต่ไซลิ่งค์พร้อมเข็มฉีดยาและเงินดังกล่าวก็มีใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือวัตถุอื่นซึ่งจำเลยใช้ในการกระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษฯ แต่อย่างใด ไม่อาจจับได้

▶ **ในกรณีทรัพย์สินเป็นยานพาหนะแต่มิได้ใช้เพื่อกระทำความผิดโดยตรง ก็ไม่อาจจับได้ตามมาตรา ๓๓ (๑)**

▶ **ฎ.๑๗๗๐/๒๕๓๐** จำเลยทั้งห้าใช้เรือไม้และเครื่องยนต์เป็นยานพาหนะไปลักรั้งนกอีแอ่นบนเกาะ เมื่อลักรั้งนกอีแอ่นได้แล้ว ขณะกลับมาลงเรือของกลางก็ถูกจับ ดังนี้ เรือไม้และเครื่องยนต์ของกลางดังกล่าวเป็นเพียงยานพาหนะที่จำเลยทั้งห้าใช้เดินทางไปมายังเกาะที่เกิดเหตุเพื่อลักทรัพย์เท่านั้น จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงริบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1).

- ▶ **ฎ.๒๕๔๖/๒๕๓๐** จำเลยทั้งสองเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านผู้เสียหายแล้วเปิดประตูระเบียง หน้าบ้านผู้เสียหายวิ่งไปนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ซึ่งจอดอยู่หลบหนีไป การกระทำของจำเลยเป็นการลักทรัพย์สำเร็จแล้ววิ่งหลบหนีไปโดยใช้รถจักรยานยนต์ รถจักรยานยนต์ของกลางมิได้มีไว้เพื่อใช้หรือได้ใช้การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จึงมิใช่ทรัพย์อันพึงริบตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ (๑)
- ▶ **ฎ.๔๕๗๖/๒๕๔๕** ขณะเกิดเหตุรถยนต์ของกลางจอดอยู่นอกรั้วบ้านที่จำเลยกับพวกเข้าไปลักทรัพย์โดยจำเลยกับพวกถูกจับขณะที่ยังไม่ได้ขนย้ายทรัพย์สินที่ลักมาขึ้นรถยนต์แต่อย่างใดจำเลยกับพวกเพียงนำรถยนต์มาจอดใกล้บริเวณเกิดเหตุเท่านั้น และจะใช้รถยนต์คันดังกล่าวในการขนย้ายทรัพย์ออกไปหลังจากที่ลักทรัพย์สำเร็จ เมื่อยังไม่มี การขนย้ายทรัพย์สินที่ลักมาขึ้นรถยนต์ จึงรับฟังไม่ได้ว่ามีการใช้รถยนต์เป็นเครื่องมือหรือส่วนหนึ่งในการลักทรัพย์โดยตรง รถยนต์ของกลางจึงมิใช่ทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ ต้องคืนให้แก่ผู้ร้อง
- ▶ **ฎ.๑๒๓๓/๒๕๓๓** การที่จำเลยได้ขับขี่รถจักรยานยนต์ของกลางไปพยายามปล้นทรัพย์แต่ก็เป็นเพียงยานพาหนะไปมาและพาจำเลยกับพวกหลบหนีให้พ้นจากการจับกุมโดยสะดวกและรวดเร็วเท่านั้น รถจักรยานยนต์ของกลางจึงมิใช่ทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงริบ

- **ญ. ๔๐๔๙/๒๕๖๖** จำเลยทั้งหกใช้รถยนต์ของกลาง ๔ คัน พาคนต่างด้าว ๔๗ คน ที่ลักลอบเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยไปส่งยังจุดหมายปลายทางที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จึงเป็นการใช้รถยนต์ของกลางเป็นยานพาหนะให้คนต่างด้าวนั่งโดยสารมาในรถด้วยเท่านั้น มิได้เป็นการใช้รถยนต์ของกลางเพื่อพาคนต่างด้าวหลบหนีให้พ้นจากการจับกุม หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจตามฟ้องของโจทก์โดยตรง รถยนต์ของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำเลยทั้งหกได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓(๑)

► **ญ. ๑๕๙๗๘/๒๕๖๖** การขับรถกระบะบรรทุกของกลางที่มีการทำหลังคาฝาปิดด้านข้าง และด้านท้ายจากจังหวัดกาญจนบุรีไปจังหวัดสมุทรปราการมีระยะทางไกลเกินกว่าจะเดินไปได้เอง จำเลยจำเป็นต้องใช้รถของกลางเป็นยานพาหนะพาคนต่างด้าวเดินทางไป โดย

ใช้วิธีการให้คนต่างด้าวสองคนหลบซ่อนอยู่ในช่องใต้หลังคาด้านบนของหัวรถ แล้วใช้ถังน้ำมันขนาดประมาณ 30 ลิตร หลายถังปิดบังไว้ อันเป็นการซ่อนเร้นคนต่างด้าวดังกล่าว จึงมิใช่การใช้รถของกลางตามสภาพอย่างยานพาหนะโดยสารทั่วไป อันเป็นข้อที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาของจำเลยที่มุ่งประสงค์จะใช้รถของกลางในการช่วยเหลือ ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวพ้นจากการจับกุม รถของกลางจึงเป็นทรัพย์สินที่จำเลยได้ใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจจับได้ตาม ป.อ. มาตรา 33 (1)

- ▶ ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดโดยเจตนา (ฎ.๒๐๗๓/๒๕๕๒)
- ▶ โทษเป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด จึงไม่อาจริบทรัพย์สินซึ่งผู้ตายได้ใช้ในการกระทำความผิดได้ (ฎ.๒๔๕๖/๒๕๓๐)
- ▶ กรณีมีผู้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลย แต่โจทก์ฟ้องจำเลยเท่านั้น แล้วศาลพิพากษาว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินที่ผู้ร่วมกระทำความผิดได้ใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓(๑) ได้
- ▶ ฎ.๕๒/๒๕๑๖ บทบัญญัติในเรื่องริบทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นกรณีตาม ป.อ. มาตรา ๓๒ หรือ มาตรา ๓๓ นั้น มุ่งถึงตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ จะต่างกันก็แต่ว่าตามมาตรา ๓๒ ศาลจะต้องริบเสียทั้งสิ้น ส่วนมาตรา ๓๓ ให้อยู่ในดุลพินิจของศาล เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๓ บรรดาจำเลยที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกับพวกมีปืนและสายไฟฟ้าติดตัวร่วมกันปล้นทรัพย์ โดยใช้สายไฟฟ้ารัดคอเจ้าทรัพย์ แม้ศาลจะวินิจฉัยว่า จำเลยมิได้กระทำความผิดก็ดี แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าสายไฟฟ้าของกลางเป็นทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดแล้วก็ย่อมริบได้ เพราะอยู่ในดุลพินิจของศาล ตามมาตรา ๓๓

► **ฎ.๘๖๖๔/๒๕๕๙** การที่ศาลจะมีอำนาจสั่งริบทรัพย์ซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๓ (๑) นั้น มีความมุ่งหมายถึงให้ริบตัวทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ใช้ในการกระทำความผิด นั้น ๆ โดยตรง กล่าวคือ ทรัพย์สินนั้นจะต้องเกี่ยวข้องเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดด้วย ซึ่งต้องพิจารณา ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อง ๆ ไป คดีนี้แม้โจทก์บรรยายฟ้องข้อ ๒ ว่า เจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อม

รถจักรยานยนต์ที่จำเลยใช้เป็นเครื่องมืออุปกรณ์และยานพาหนะในการกระทำความผิด และจำเลยให้การรับ สารภาพก็ตาม แต่โจทก์ก็บรรยายฟ้องในข้อ ๑ ว่า ในการกระทำความผิดลักทรัพย์ จำเลยใช้รถจักรยานยนต์ เป็นยานพาหนะเพื่อสะดวกในการลักทรัพย์ การพาทรัพย์นั้นไป และเพื่อให้พ้นการจับกุม อันเป็นการกระทำ หลังจากลักทรัพย์สำเร็จแล้ว โดยจำเลยนำทรัพย์ของผู้เสียหายที่ลักมายังรถจักรยานยนต์เพื่อพา ออกไปจากที่ เกิดเหตุซึ่งตามปกติรถจักรยานยนต์ของกลางโดยสภาพก็มีไว้เพื่อบรรทุกคนหรือ สิ่งของจากที่หนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง ดังนี้ รถจักรยานยนต์ของกลางจึงไม่ใช่เครื่องมือหรือเกี่ยวข้องเป็นส่วน หนึ่งของการลักทรัพย์อันจะถือว่าเป็นทรัพย์ที่ใช้กระทำความผิดโดยตรง

-
- **ฎ. ๕๔๐/๒๕๖๔** มาตรา ๓๓๖ ทวิ เป็นเพียงบทบัญญัติถึงเหตุที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเท่านั้น มิใช่บัญญัติให้ถือว่ายานพาหนะนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด การที่จะริบถยนต์กระบะของกลางจึงต้องเป็นกรณีที่จะต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓(๑) แม้คดีนี้จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ แต่ข้อเท็จจริงตามฟ้องก็เป็นกรณีที่จำเลยทั้งสองร่วมกันลักทรัพย์ลวดทองแดงน้ำหนักประมาณ ๗๐ กิโลกรัมของผู้เสียหายแล้วนำไปบรรทุกซ่อนในรถกระบะของกลางพาลวดทองแดงนั้นไป พฤติการณ์ตามที่บรรยายในคำฟ้องฟังได้เพียงว่าจำเลยทั้งสองกับพวกลักทรัพย์ลวดทองแดงสำเร็จแล้ว จำเลยกับพวกจึงนำลวดทองแดงของผู้เสียหายที่ลักมาบรรทุกในรถกระบะของกลางพาลวดทองแดงนั้นไป ดังนี้ แม้จำเลยกับพวกจะบรรทุกลวดทองแดงในลักษณะซุกซ่อน รถกระบะของกลางก็ไม่ใช่เครื่องมือหรือเป็นส่วนหนึ่งในการลักทรัพย์ อันเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรงและไม่ใช้ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงรับตาม ป.อ. มาตรา ๓๓(๑)

- ▶ ทรัพย์สินซึ่งบุคคลมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หมายถึงมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว แต่ผู้กระทำความผิดมิได้ใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิด หรืออาจยังไม่มีมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำจึงยังมีทันได้ใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิด

- ▶ **ฎ.๙๙๙/๒๕๖๑** การที่จำเลยที่ ๓ ไปรอรับเมทแอมเฟตามีนของกลางจากจำเลยที่ ๑ (จำเลยที่ ๓ สั่งซื้อเมทแอมเฟตามีนจาก จ. และ จ. ว่าจ้างจำเลยที่ ๑ให้นำมามอบแก่จำเลยที่ ๓) ที่จุดนัดหมาย ถือเป็นการกระทำที่ใกล้เคียงต่อความผิดสำเร็จเข้าขั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว แต่การกระทำไม่บรรลุผล จำเลยที่ ๓ จึงมีความผิดฐานพยายามมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้เช่นเดียวกับความผิดสำเร็จฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๗ และเงินที่จำเลยที่ ๓ เตรียมไว้สำหรับซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้นำมาส่งมอบให้ เงินดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินซึ่งมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ศาลจึงมีอำนาจริบได้ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ (๑)

- ▶ หากจำเลยเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั่นเอง จำเลยต้องให้การตั้งแต่แรกในคดีที่ตนตกเป็นจำเลยเพื่อขอคืนของกลาง จำเลยจะมายื่นคำร้องในภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาในคดีอาญาแล้วไม่ได้

- ▶ **ฎ. ๑๓๔๑๕/๒๕๕๗** ตามบทบัญญัติแห่ง ป.อ.มาตรา ๓๖ แม้จะไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรงห้ามจำเลยขอคืนของกลางที่ศาลสั่งริบก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่าเป็นเรื่องให้สิทธิแก่บุคคลภายนอก ซึ่งมีใช่จำเลยในคดีนั้น เท่านั้นที่จะมีสิทธิขอคืนทรัพย์สินของกลางที่ศาลสั่งริบโดยอ้างว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด มิใช่ให้สิทธิแก่จำเลยในคดีที่จะใช้สิทธิเช่นนั้นด้วย เพราะหากจำเลยเป็นเจ้าของที่แท้จริงในทรัพย์สินของกลางและมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด จำเลยก็ย่อมมีสิทธินำพยานเข้าสืบในชั้นพิจารณาคดีนั้น เพื่อแสดงว่าจำเลยเป็นเจ้าของทรัพย์สินของกลางแท้จริงและมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ดังนั้น เมื่อผู้ร้องเป็นจำเลยในคดีที่ศาลมีคำสั่งริบรอใช้ในงานเกษตรของกลาง และคดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งคืนรถของกลางได้

▶ กระทำความผิดฐานพาอาวุธปืนไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต ครอบครองอาวุธปืนได้ (ฎ.๘๖๐๒/๒๕๕๙)

▶ ทรัพย์สิ้นที่รับจะตกเป็นของแผ่นดินเมื่อคดีถึงที่สุด (มาตรา ๓๕) (ฎ.๓๘๒๙/๒๕๔๒) และเมื่อตกเป็นของแผ่นดินแล้ว เจ้าของทรัพย์สิ้นไม่มีสิทธิที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิ้นนั้นให้แก่ผู้ใดได้ (ฎ.๗๕๐๑/๒๕๔๙)

▶ การขอคืนทรัพย์ที่ศาลสั่งริบ (มาตรา ๓๖)

▶ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สิ้นตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิ้น ถ้าทรัพย์สิ้นนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

- ▶ หากทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบเป็นทรัพย์สินตามมาตรา ๓๒ จะยื่นคำร้องขอคืนไม่ได้ เช่น ปิ่นเตือน ยาเสพติดฯ
- ▶ หนึ่งปีนับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด หมายถึง หนึ่งปีนับแต่เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว ไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์หรือฎีกา มิใช่หนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งริบของกลางแล้วไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ (ฎ.๔๗๐/๒๕๔๓)
- ▶ ศาลจะต้องมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินเสียก่อน หากยังไม่มีคำพิพากษาให้ริบ ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอคืนของกลางก่อนไม่ได้ (ฎ.๕๐๔๕/๒๕๔๕)
- ▶ เจ้าของร่วมสามารถยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบได้
- ▶ **ฎ.๒๐๐/๒๕๓๗** ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มิได้จำกัดสิทธิผู้เป็นเจ้าของร่วมมิให้ร้องขอคืนทรัพย์สินที่ตนเป็นเจ้าของร่วมที่ศาลสั่งริบ เจ้าของร่วมที่มีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดจึงมีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบในส่วนของตนได้ทั้งหนึ่ง
- ▶ เจ้าของแท้จริงตามมาตรา ๓๖ ต้องมิใช่จำเลยในคดี (ฎ.๓๖๘๕/๒๕๔๑)

▶ **ฎ.๖๐๕๖/๒๕๕๙** ผู้ที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบนั้น ต้องเป็นเจ้าของแท้จริงในทรัพย์สินนั้น เมื่อขณะยื่นคำร้อง **ผู้ร้องเป็นเพียงผู้เช่าซื้อ** ภาระบะของกลางที่ศาลสั่งริบจากบริษัท พ. จำกัด ยังชำระค่าเช่าซื้อไม่ครบถ้วนและยังไม่ได้โอนทะเบียนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในภาระบะของกลาง ดังนั้นผู้ร้องซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อจึงยังไม่ใช่เป็นเจ้าของแท้จริงในภาระบะของกลาง ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งคืนภาระบะของกลางให้

ผู้ร้องได้ แม้ต่อมาภายหลังยื่นคำร้อง ผู้ร้องได้ชำระค่าเช่าซื้อให้แก่บริษัท พ. จำกัด ครบถ้วนแล้ว ก็ไม่ทำให้ผู้ ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้คืนภาระบะของกลางได้

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้นจึงได้หลักว่าการพิจารณาความเป็นเจ้าของให้พิจารณาในขณะยื่นคำร้อง (ต่างจากฎีกาก่อนหน้านั้นซึ่งวินิจฉัยว่าให้พิจารณาขณะกระทำความผิด) ซึ่งต่อมามีคำพิพากษาฎีกาประชุมใหญ่ ตัดสินในหลักการนี้

ฎ. ๗๖๓๐/๒๕๖๒ (ป) ผู้เช่าซื้อทรัพย์สินที่ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนก่อนวันยื่นคำร้องขอคืนของกลางเป็น เจ้าของแท้จริง มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนของกลางโดยมิต้องพิจารณาว่าเป็นเจ้าของแท้จริงในขณะจำเลยกระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๖

▶ **ฎ. ๘๐๔/๒๕๖๕** ผู้ร้องกล่าวในคำร้องว่า ผู้ร้องในฐานะผู้จัดการมรดกเป็นเจ้าของผู้ทรงสิทธิในไม้สักของกลางอันเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตายและผู้ร้องมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการที่จำเลยตัดต้นสักของกลางเมื่อพิจารณาคำร้องทั้งหมดแล้ว เป็นเรื่องที่มีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจยึดไว้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 85 โดยผู้ร้องได้กล่าวอ้างอย่างชัดแจ้งว่า ได้มีกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง คือ พ.ร.บ.ป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2562 มาตรา 4 ยกเลิกความผิดที่จำเลยได้กระทำ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดต่อไปและจำเลยไม่ต้องรับโทษทางอาญา ตามมาตรา 2 ววรรคสอง และมาตรา 3 ววรรคหนึ่ง แห่ง ป.อ. สิทธิดำเนินคดีอาญาของโจทก์ในความผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 คดีนี้ย่อมระงับ ตามมาตรา 39 (5) แห่ง ป.วิ.อ. จึงไม่มีความจำเป็นที่จะยึดไม้สักของกลางไว้เพื่อพิสูจน์ความผิดและลงโทษจำเลยอีกต่อไป

-
- กรณีตามคำร้องขอให้เป็นการร้องขอคืนของกลางตาม ป.อ. มาตรา 36 ซึ่งผู้ร้องต้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ ทรัพย์สินคืนก่อน จึงจะร้องขอให้คืนคำสั่งในเรื่องขอคืนของกลางได้ไม่ ข้อหาความผิดที่โจทก์ฟ้อง กล่าวหาจำเลยฐานทำไม้ หรือทำอันตรายใด ๆ แก่ไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต ฐานมีไม้สักแปรรูปไว้ในครอบครองภายในเขตควบคุมการแปรรูปโดยไม่ได้รับอนุญาต และฐานมีไม้หวงห้าม (ไม้สัก) ไว้ใน ครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย อันเป็นความผิดอาญาตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 นั้น ไม้สักของกลาง ย่อมเป็นหลักฐานสำคัญแห่งองค์ความผิดที่จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงตลอดจนพฤติการณ์ต่าง ๆ อัน เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาและเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดของจำเลยว่าได้ กระทำความผิดฐานทำไม้และมีไม้สักแปรรูปและไม่แปรรูปไว้ในความครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต ถือ ว่าเป็นพยานหลักฐานที่จำเป็นแก่คดีโดยตรง ประกอบกับศาลก็ยังมิได้มีการพิจารณาสืบพยานเกี่ยวกับ พยานหลักฐานดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น เจ้าพนักงานจึงมีอำนาจยึดไม้สักของกลางเอาไว้ประกอบคดี จนกว่าคดีจะถึงที่สุดได้ตามนัย ป.วิ.อ. มาตรา 131 ประกอบมาตรา 85 จึงยังไม่มีเหตุสมควรคืนไม้สัก ของกลางแก่ผู้ร้อง

วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ และการรอกการลงโทษ

▶ วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ

- ▶ การเพิ่มมาตราส่วนโทษ หมายถึง การเพิ่ม ระวังโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น กรณีตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสาม (ต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวังโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๑๔๐ วรรคสาม (หลบหนีระหว่างถูกคุมขังโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวังโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๑๔๑ วรรคสาม (กระทำให้ผู้ถูกคุมขังหลุดพ้นจากการคุมขัง โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวังโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคสองกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๒๘๕ (กระทำชำเราแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาฯ ต้องระวังโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม) มาตรา ๓๓๖ ทวิ (ลักทรัพย์หรือวิ่งราวทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้ยานพาหนะ ต้องระวังโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง) มาตรา ๓๔๐ ตริ (ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบฯ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้ยานพาหนะ ต้องระวังโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง)

- ▶ การลดมาตราส่วนโทษ หมายถึง การลดระวางโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น มาตรา ๗๕ (ผู้กระทำอายุกว่าสิบห้าแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี ถ้าศาลเห็นสมควรลดโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๗๖ (ผู้กระทำอายุตั้งสิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี หากศาลเห็นสมควรลดมาตราส่วนโทษก็สามารถใช้ดุลพินิจลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้)

▶ ข้อจำกัดในการเพิ่มโทษ

- ▶ มาตรา ๕๑ ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี
- ▶ แม้เพิ่มโทษและจะจำคุกเกินห้าสิบปี แต่เมื่อลดโทษแล้วเป็นจำคุกไม่เกินห้าสิบปี ย่อมกระทำได้ (เทียบเคียง ฎ ๔๐๓/๒๔๙๗) เช่น ศาลลงโทษจำคุก ๓๕ ปี เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง เป็นจำคุก ๕๒ ปี ๖ เดือน ลดโทษกึ่งหนึ่งเป็นจำคุก ๒๖ ปี ๓ เดือน ถือว่าไม่ขัดต่อ ป.อ.มาตรา ๕๑
- ▶ สำหรับโทษปรับไม่มีข้อจำกัด จึงเพิ่มได้โดยไม่มีเพดานสูงสุด

▶ การลดโทษประหารชีวิต

▶ มาตรา ๕๒ ในการลดโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ลดดังต่อไปนี้

▶ (๑) ถ้าจะลดหนึ่งในสาม ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

▶ (๒) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปี

▶ (ก) การลงโทษ “สองในสาม” ของโทษประหารชีวิต เช่น พยายามฆ่าบุพการี ซึ่งจะต้องลงโทษสองในสามของการประหารชีวิต นั้นหมายถึงเป็นการลดโทษหนึ่งในสามนั่นเอง จึงต้องลงโทษจำคุกตลอดชีวิต (ฎ.๔๙๒๐/๒๕๓๑)

▶ (ข) การลงโทษ “หนึ่งในสาม” ของโทษประหารชีวิต เช่น ใช้ให้ไปฆ่าบุพการี หรือใช้ให้ไปฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือใช้ให้ไปฆ่าผู้อื่น โดยความผิดที่ใช้ยังมีได้กระทำความผิด ผู้ใช้ต้องระวางโทษหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้ กรณีนี้เมื่อได้หลักว่าการลงโทษสองในสามของประหารชีวิต คือ จำคุกตลอดชีวิต เมื่อจะต้องลดโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องไปดูมาตรา ๕๓ ซึ่งกำหนดว่าในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิตให้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุก ๕๐ ปีก่อน ดังนั้นสองในสามของประหารชีวิตเท่ากับ ๕๐ ปี หนึ่งในสามซึ่งเท่ากับกึ่งหนึ่งของสองในสามจึงเท่ากับ ๒๕ ปี

▶ การลดโทษจำคุกตลอดชีวิต

- ▶ มาตรา ๕๓ ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

- ▶ (ก) ลดโทษจำคุกตลอดชีวิต “กึ่งหนึ่ง” จึงเหลือโทษจำคุก ๒๕ ปี (ฎ.๘๖๙๔/๒๕๔๔)

- ▶ (ข) ลดโทษจำคุกตลอดชีวิต “หนึ่งในสาม” เหลือโทษจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน

- ▶ ฎ.๗๖๓/๒๕๔๑ ความผิดซึ่งมีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต เมื่อเป็นพยายามกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วน เท่ากับลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสาม กรณีโทษจำคุกตลอดชีวิต จะต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี ตาม ป.อ.มาตรา ๕๓ เมื่อคำนวณแล้วเหลือโทษจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน

- ▶ ฎ.๕๘๙๕/๒๕๖๒ จำเลยมีความผิดตาม ป.อ. ๒๘๙ (๗) ประกอบมาตรา ๘๐ ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๒๘๙ (๗) ให้ระวางโทษประหารชีวิตสถานเดียว และมาตรา ๘๐ ให้ลงโทษจำเลยสองในสามส่วนของโทษตามมาตรา ๒๘๙ (๗) คือระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตตาม ป.อ. มาตรา ๕๒ (๑) เมื่อเห็นสมควรลดมาตราส่วนโทษให้จำเลยหนึ่งในสาม ตาม ป.อ.มาตรา ๗๖ (จำเลยมีอายุ ๑๙ ปีเศษ) ต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุก ๕๐ ปี เสียก่อนตาม ป.อ. มาตรา ๕๓ ที่ศาลล่างทั้งสองลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๙ (๗) ประกอบมาตรา ๘๐ โดยให้จำคุกจำเลย ๓๓ ปี ๔ เดือน จึงถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย

- ▶ การรอกการลงอาญา (มาตรา ๕๖)
- ▶ (๑) มีการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุก (ไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม)
- ▶ (๒) คดีนั้น (คดีที่ศาลจะรอกการลงอาญา) ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
- ▶ (๓) ถ้าปรากฏว่า
 - ▶ (๓.๑) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน
 - ▶ (๓.๒) เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษจำคุก “ไม่เกินหกเดือน” หรือ
 - ▶ (๓.๓) เคยได้รับโทษจำคุกเกินหกเดือนมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือ
 - ▶ (๓.๔) เคยรับโทษจำคุกเกินหกเดือนมาก่อน ในความผิดที่ได้กระทำโดยเจตนา แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังนี้ต้องเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือเป็นความผิดลหุโทษเท่านั้น

- ▶ โทษปรับสามารถขอการลงอาญาได้ เนื่องจากตัวบทที่แก้ไขใหม่ใช้คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก หรือปรับ” ดังนั้นคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๗๖/๒๕๕๑ ที่ตัดสินว่าข้อหาซึ่งจำเลยกระทำความผิดมิได้กำหนดโทษจำคุก มีแต่เพียงโทษปรับไม่สามารถขอการกำหนดโทษตามมาตรา ๕๖ จึงไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป

- ▶ ผู้ที่ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หมายถึง ไม่เคยได้รับโทษจำคุกจริง ๆ เช่น ศาลในคดีก่อนตัดสินให้ลงโทษจำคุก แต่ขอการลงโทษไว้
- ▶ กรณีได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศ ไม่เข้าข้อห้ามตามมาตรา ๕๖ เพราะโทษจำคุกตามมาตรา ๕๖ หมายถึงโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลไทยเท่านั้น และเป็นเพราะความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศอาจไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไทย
- ▶ ไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าโทษจำคุกที่ได้รับมาก่อนจะเกิดจากการกระทำความผิดเมื่อใด (ฎ.๙๗๐/๒๕๐๗)
- ▶ โทษจำคุกที่ได้รับมาก่อนต้องเป็นโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด(ฎ.๖๙๐๐/๒๕๔๔)

-
- ▶ ฎ. ๑๖๙๓/๒๕๖๕ จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ๓ ปี ๙ เดือนฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยพ้นโทษแล้ว

กลับมากระทำความผิดในคดีนี้อีก ภายในเวลา ๕ ปี นับแต่วันพ้นโทษ กรณีจึงไม่อยู่ในเงื่อนไขตาม ป.อ. ๕๖ ที่ศาลจะรอกการลงโทษให้ได้

- ▶ การกระทำความผิดในระหว่างรอกการลงโทษ (มาตรา ๕๘)
- ▶ (๑) ได้กระทำความผิดขึ้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลรอกการลงโทษ (ไม่เกินห้าปี)
- ▶ (๒) ความผิดที่ได้กระทำขึ้นอีกนั้น มิใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- ▶ (๓) ศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกสำหรับความผิดที่ได้กระทำขึ้นอีกนั้น
- ▶ หากศาลพิพากษาลงโทษจำคุกแต่เปลี่ยนเป็นโทษกักขัง (ตามมาตรา ๒๓) เท่ากับศาลพิพากษาให้ลงโทษกักขังมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก
- ▶ ฎ.๒๗๔๒/๒๕๔๔ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย บวกโทษจำคุกที่รอกการลงโทษในคดีก่อนเข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้แล้วเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง จึงเท่ากับความผิดในคดีนี้ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ลงโทษกักขังจำเลย มิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก กรณีจึงไม่อาจนำโทษจำคุกที่รอกการลงโทษในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ได้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๘

- ▶ หากการกระทำผิดในคดีหลังเกิดขึ้น “ก่อน” ที่ศาลรื้อการลงโทษในคดีแรก ศาลที่พิพากษาคดีหลังจะบอกโทษที่ศาลรื้อการลงโทษในคดีแรกไม่ได้

- ▶ **ฎ.๔๙๓๐/๒๕๕๙** โทษที่รอไว้ในคดีก่อนจะนำมาบวกกับโทษในคดีหลังนั้น **ความผิดในคดีหลังจะต้องกระทำภายในระยะเวลาการลงโทษตามที่คดีก่อนกำหนดไว้** คดีก่อนพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ให้จำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๖ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รื้อการลงโทษไว้ ๒ ปี แต่คดีนี้จำเลยที่ ๑ กระทำผิดเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ การกระทำผิดของจำเลยที่ ๑ ในคดีหลังจึงมิได้กระทำภายในเวลาที่ศาลรื้อการลงโทษในคดีก่อน จะนำโทษในคดีก่อนมาบวกกับโทษในคดีนี้ไม่ได้

▶ ศาลชั้นต้นที่พิพากษาในคดีหลังจะนำโทษที่รอไว้ในคดีแรกมารวมได้ก็ต่อเมื่อคดีแรกที่ศาลรอกการลงโทษไว้ถึงที่สุดแล้ว

▶ ฎ.๒๐๒๓/๒๕๔๑ เมื่อขณะศาลชั้นต้นพิพากษาคดีนี้ คดีที่ศาลรอกการลงโทษจำเลยไว้ก่อนคดีนี้ยังไม่ถึงที่สุดโดยอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ศาลชั้นต้นจึงยังไม่อาจนำโทษที่รอไว้ในคดีดังกล่าวมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๘ วรรคแรก

▶ **แม้โจทก์ไม่ได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยเคยกระทำผิดมาก่อน หากศาลเห็นเองก็สามารถลงโทษจำเลยโดยไม่รอการลงโทษได้**

- ▶ ฎ. ๓๒๘๖/๒๕๖๖ คดีนี้โจทก์ฟ้องด้วยวาจาตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๒๐ โดยไม่ได้บรรยายฟ้องหรือกล่าวอ้างว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนเพื่อประกอบดุลพินิจในการลงโทษของศาล แต่การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ศาลตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของจำเลย และจากการตรวจสอบพบว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุก ๑ ปี ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามคำพิพากษาศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาก่อน และศาลออกหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ตามรายงานเจ้าหน้าที่ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ซึ่งจำเลยเองก็ยอมรับมาในอุทธรณ์ของจำเลยว่า จำเลยเคยรับโทษจำคุกมาก่อนในความผิดตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานเจ้าหน้าที่ศาลดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อเท็จจริงในสำนวนคดีที่ศาลสามารถนำมาใช้ประกอบดุลพินิจในการลงโทษจำเลยได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ไม่รับฟังรายงานเจ้าหน้าที่ศาลที่ระบุข้อเท็จจริงว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน และพิพากษารอการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลยนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา

-
- ฎ. ๑๙๑/๒๕๖๔ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลตามทะเบียนประวัติอาชญากรของจำเลยที่โจทก์แนบมาทำยฟ้องและสำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ๑๒ ปี ๖ เดือน โทษจำคุกให้รอลงโทษไว้ ๕ ปีฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเรา ตามคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว จำเลยมากระทำความผิดคดีนี้ อีกภายในกำหนดระยะเวลาที่รอลงโทษไว้ในคดีก่อน ก็ต้องนำโทษจำคุกที่รอไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ ตาม ป.อ. มาตรา ๕๘ วรรคแรก แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องและขอให้บวกโทษในคดีดังกล่าวเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ หรือโจทก์มิได้อุทธรณ์ขอให้บวกโทษในคดีดังกล่าวเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ก็ตาม กรณีมิใช่เป็นการพิพากษาเกินคำขอและไม่ใช่การเพิ่มเติมโทษจำเลยเพราะกฎหมายบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบวกโทษที่รอลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังด้วยเสมอ

- ▶ โทษปรับที่ศาลรอกำหนดโทษหรือรอกาลงโทษไว้ในคดีก่อน จะนำมาบวกเข้ากับโทษปรับในคดีหลังได้หรือไม่ให้พิจารณาว่าศาลที่พิพากษาในคดีหลังจะต้องพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดในคดีหลังเสียก่อน

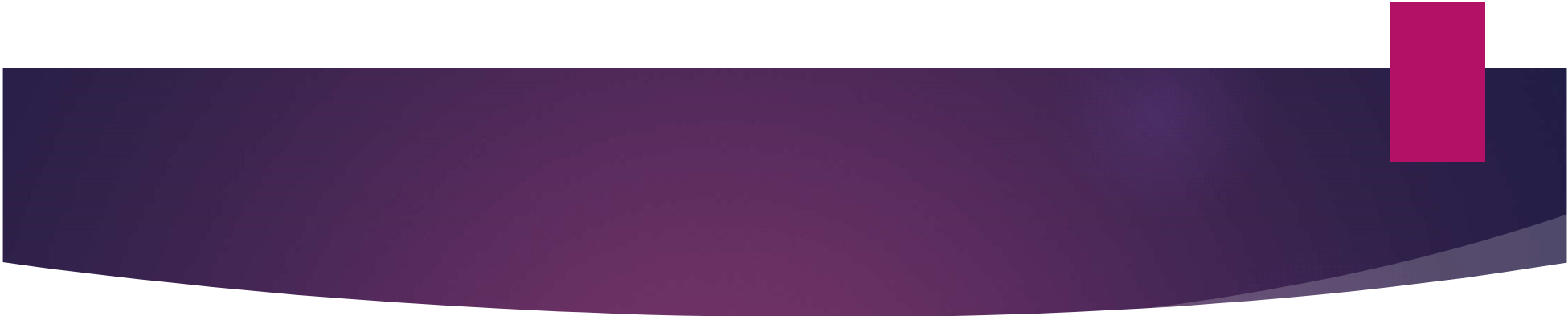
▶ ตัวอย่าง

- ▶ คดีแรกมีโทษปรับสถานเดียว โดยศาลรอลงอาญา ส่วนคดีหลังมีโทษปรับสถานเดียวเช่นเดียวกัน แต่ศาลไม่รอลงอาญาโทษปรับในคดีหลัง เช่นนี้ ศาลในคดีหลังจะบวกโทษไม่ได้เพราะไม่ตรงตามหลักเกณฑ์มาตรา ๕๘ ที่กำหนดว่าศาลในคดีหลังต้องพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจึงจะบวกโทษได้

การจะบวกโทษในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังได้นั้น ต้องปรากฏด้วยว่าคดีก่อนต้องสามารถบังคับโทษตาม ป.อ. มาตรา ๕๘ ด้วย

- ▶ ฎ.๑๑๔๒/๒๕๖๕ แม้ ป.อ. มาตรา 58 วรรคหนึ่ง จะบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษคดีหลังก็ตาม แต่คดีก่อนที่ศาลรอการลงโทษไว้ก็ต้องอยู่ภายใต้อายุความการบังคับโทษตาม ป.อ. มาตรา 98 ด้วย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามคำฟ้องและสำเนาคำพิพากษาคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรีว่า ก่อนคดีนี้จำเลยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับ 15,000 บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้ 2 ปี โดยศาลจังหวัดลพบุรีพิพากษาเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2554 คดีจึงถึงที่สุดเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2554 ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 147 วรรคสอง ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2550 มาตรา 3 ซึ่งอายุความการบังคับโทษจำเลยในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรี คือ 5 ปี นับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ตาม ป.อ. มาตรา 98 (4)

-
- ▶ คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลย เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 และมีคำขอให้บอกโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรี จึงเป็นกรณีที่โจทก์ขอบังคับโทษจำคุกจำเลยซึ่งจำเลยยังไม่ได้รับโทษตามคำพิพากษาในคดีดังกล่าว การนับระยะเวลาว่าจะบอกโทษจำคุกจำเลยในคดีดังกล่าวเข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้ได้หรือไม่ จึงต้องนับแต่วันที่ได้อำนาจพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลยในคดีดังกล่าว คือวันที่ 20 พฤษภาคม 2554 เมื่อนับถึงวันที่ 16 มิถุนายน 2563 ซึ่งถือว่า เป็นวันที่ได้ตัวจำเลยมาเพื่อรับโทษเกินกำหนดเวลาห้าปีเป็นอันล่วงเลยการลงโทษตามมาตรา 98 (4) แล้ว ดังนั้น ศาลที่พิพากษาคดีนี้จึงไม่อาจ บอกโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรี เข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้ได้